ՏԱՐԻ 45՝Դ ԹԻՒ 275 Կ. ՊՈԼԻՍ, 9/22 ՄԱՐՏ 1902 12 ՋԻԼՀԻՋՋԷ 9 ՄԱՐՏ 1317 ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի ճասէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50
Դաւառներու համար	108 ղր.	60

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوهانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جواره‌سنده ۳۸ نومرولی داره‌سی

ՄԱՆԶՈՒՄԷ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ
ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

12՝Դ ԹԻՒԸ
Աշխարհաբար Նարեկի
ԱՅՍՕՐ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՔ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՍԷՐԸ

Տէրն մեր Յիսուս սիրոյ կրօնքը կը քարոզէր. Կապառնայումն, Դալիլիային ու մերձակայ քաղաքներէն անոր ետեւէն ժողովուրդ մը խուռնուած Գիւննասարէթի ծովափունքը հիացիկ և լուռ կ'ունկնդրէր Անոր երկնային խօսքերուն։

Մինչեւ այն ատեն ո՛չ մէկ մարդկային շրթունք այդպիսի անկեղծ շեշտ մը դրած էր իր խօսուածքին մէջ. ո՛չ մէկ մարդկային սիրտ ուռած էր այդքան վեհ զգացումներով։

Փարիսեցիներն ու դպիրները ճիշտ իրենց սրտէն կերան հարուածը, վասն զի օրէնքը սխալ մեկնած էին, ճշմարտութիւնը արհամարհած և սուտին, կեղծիքին մարմնացումը եղած։ Արտաքին սրբութիւն մը, արտաքին ձեւապաշտութիւն մը, ահա՛ ամէնը։

Ճշմարիտ վարդապետը՝ որ մարդոց աչքի խորերուն կը նայէր և ներքին երկրիքներու լոյսը կամ ամպը կը տեսնէր, արդար ցասումի յորդ պոռթկում մը ունեցաւ կեղծաւորներուն հանդէպ։

Ինչո՞ւ օրինական պիտի կոչուէին անոնք, քանի որ օրէնքին դէրը միայն գգուած էր իրենց վիճաբած աչքերը, անոր ոգին թափանցած չէր իրենց սրտերը։

Ինչպէս պիտի իմանային ճշմարտութիւնը, երբ իրենց ներսը սուտի բաներով կանգնած էին, որուն վրայ կը զոհէին բոլոր հոգեկան յատկութիւնները, ազնիւ տենչերը, Սէրն ընկերին։

Այո՛, այդ քարսիրները ջնջած էին ընկերին սէրը, կրօնքին երկու հիմերէն մին. վայրկեան մը իսկ չէին անդրադարձած թէ այդպէս ընելով առ Աստուած սէրն ալ ջնջած կ'ըլլային, կրօնքին առաջին հիմը, անկիւնաքարը։

Կորսուած հոգիներ...

Մեր անոյշ Յիսուսը՝ անոնց այս ընթացքէն, կարի խորչած, գոչեց. «Ողորմութիւն կ'ուզեմ, և ոչ պատարագ։»

Նա, Որդի Աստուծոյ, եղաւ նաև որդի մարդոյ՝ ինկած մարդերուն զբաղութեամբ ձեռք երկարելու և զանոնք բարձրացնելով Տիրոջ տանելու համար իրենց։ «Որդիք Աստուծոյ»։

Կը ձայնէ՝ թմրած հոգիները թունդ հանելու չափ ուժգին.

«Կատարեալ եղէք, ինչպէս ձեր երկնաւոր Հայրը կատարեալ է։»

Դարերու ընթացքին մէջէն այդ ձայնը կ'արձագանդէ. կատարելութեան անյագ իղձին ձայնն է այդ։

Սակայն ինչ որ ամէնէն աւելի կը յուզէ մեզ, սա է թէ Աստուած առ հասարակ բարիք կ'ընէ բոլոր մարդոց։

Սէրը անեկատ, անսահման։

Ուշադիր կարդացէք վաղուան ճաշու Աւետարանը, Դուկասի մէ. գլուխին ամբողջ, և պիտի լուսաւորուին ձեր աչքերը. ու մարքի վառ սեւեռուածքով պիտի խորհիք աստուածային գործին վրայ՝ որ ուղղեց մարդկային գաղափարներու դեկը և տուաւ ճշմարիտ ըմբռնումը կեանքին։

Մարդասէր Փրկիչը մեղաւորները կ'ընդունէր և անոնց հետ կը ճաշէր։ Դպիրները մերի ճշմարտութիւնէն չլմնրած կը արտնջային. և Տէրը խանդավառ պատմեց այս առակը. «Երբ ձեզէ մէկը հարիւր ոչխար ունենայ և կորսնցնէ անոնցմէ մին, ո՞չ ապաքէն կը թողու անապատին մէջ ինսուն և իսը և կ'երթայ այն կորսուածին հետեւէն, մինչեւ որ գտնէ զանի, ու երբ կը գտնէ, ուրախանալով կը դնէ զայն իր ուսերուն վրայ, և տուն գալով կը կոչէ բարեկամները և դրացիները, և կ'ըսէ անոնց. «Ուրախ եղէք ինձի հետ, քանզի գտայ կորուսեալ ոչխարս։ Կ'ըսեմ ձեզ որ այսպէս ուրախութիւն պիտի ըլլայ երկնքի մէջ մէկ մեղաւորի համար որ կ'ապաշխարէ, քան ինսունեւինն արդարներու համար որոնց ապաշխարութիւն պէտք չէ։» Այդպիսի ուրախութիւն մը ծաւալեցաւ լուսնկէներու ողորմին մէջ նաև. «Աստուած Արդի»ին դարձին առթիւ։

Ա՜հա՛ կը տեսնէք, սիրելի եղբայրներ՝ թէ Աստուծոյ սէրն ինչ անհուն է. Ան կը ներէ ամէնուս, բաւական է որ անկեղծ զիղջ մը ունենանք. այս պարագային սիրելը ներել կը նշանակէ. այդ ներումը չի չփացներ մարդս, այլ կը մաքրէ, կ'ազնուացնէ, կը կատարելագործէ։

Ուրեմն, մեզի համար անիմաստ բան մը պիտի ըլլայ հեռո՛ւ հեռո՛ւ փախչիլ Աստուծոյ տունէն։ Անոր ճշմարիտ շաւիղներէն սակայն, ըսէ՛ք ինձի, Աւետարանի բարոյականը ըմբռնո՞ւած ենք, ապրուա՞ծ ենք Անոր փրկարար ոգին, ճիշդ կ'ուրեւանո՞ք ինչպէ՛ս որ ենք մեր սրտով, թէ ոչ՝ փարիսեցիներուն պէս ցուցամոլ երեւոյթի մը կը հագնինք լոկ։

Մե՛նք, որ միշտ հեգնող ծիծաղներ կը փոխանակենք մեր այտերուն վրայ՝ Աստուած Արդիին համար, հիւանդագին մը ունեցա՞ծ ենք և խելամտա՞ծ ենք երբեւիցէ թէ՝ մե՛նք ալ անառակներ ենք, թէ՝ վայելքի և հաճոյքի սարէն ձորէն փչուած տաք տաք հովեր՝ խանձած, մրկած են մեր խարտեաշ մազերը, թէ՝ հեշտամոլութեան կիզիչ խորշակը այրած է մեր ճակատը և, անապատներու թափառաշրջիկներուն պէս, մոլորած ճշմարիտ կեանքի երջանիկ ուղիէն, մեզքին լպիրծ աւազներուն վրայ հոգիի պասուքը կը զգանք։

Ովասիս մը կը փնտռենք այդ ընդարձակ անապատին մէջ, մեր ներքին այրումները զովացնող պաղպաղուն հանգրուան մը։

Աւետարանն է այդ հանգրուանը, լուսազոյն կեանքի այդ ոսկեղնիկի մատեանը, մեր հայրերուն սրբած մէկ հատիկ գիրքը, Սուրբ և Աստուածային գիրքը։

Անոր մէջն է որ Աստուած հանդիսաւոր կերպով կը յայտարարէ թէ բոլոր մարդիկ իր որդիներն են, թէկ ըլլան անառակներ, մեղաւորներ։

Անապատ գորովի և գութի այդ Ակը, բիլ կապոյտէն բիրե նայուածք մը զուարթ կը ցօղէ մեր ծարաւի հոգիներուն, նայուածք մը սիրոյ և օրհնութեան։ Պինդ յառումով մը կ'ընդգրկենք այդ նայուածքը լուսատու։

Անառակ որդին, իր դարձին, ճիշդ Հօրը այդպիսի ներող մէկ ակնարկին հանդիպեցաւ։

Սիրոյ և ներողամտութեան ոգին՝ զրուագն է Անառակին գլուխ գործոց Առակին։

Մեծ Պահքի այս օրերուն, ամէնքս ալ կրնանք ապաւինիլ Աստուծոյ ներողութեան. Անոր վստահիլ մեր անձը, և ոչ հաճոյքներու։

Սէր կը կաթէ Ան վերէն, մենք ալ սէր ընծայենք Իրեն. սիրենք զԱստուած, սիրե՛նք մեր ընկերները, այս կը պատուիրէ Տնտարանեայ Օրէնքը; այս է Կրօնքին կորիզը. ուրեմն ինչ յուզմունք ու սրտառուչ է Առաքելին սա հառաջածը.

«Լրումն Օրէնացն Սէր է»։

ՏԻՐԱՅՐ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Կեղծաւոր ու Դատմիանոսը հանրածանօթ են. չէ թէ իրենց կարած կոչիկներուն, այլ մանաւանդ անոր համար որ դարեր առաջ այս կրկնակ անուանով երկու անձինք, անարծաթ՝ (ձրի) բժշկութիւն կ'ընեն եղեր և այս առթիւ սուրբերուն կարգը դասած է զիրենք եկեղեցին և տարին անգամ մը կը տօնէ։

Եթէ անարծաթ բժշկութիւնը այդ ասպիսան նուիրական առաքինութիւն մ'է, ապահովապէս առաքինիներու առաքինիներն ենք մենք, քանի որ շաբաթը մէկ քանի անգամ առիթ կ'ունենանք մեր ծանօթներէ ոմէ մէկին հիւանդութեան համար ամենաղդուն դեղ մը յանձնարարել։ Եւ այս առաքինութիւն ընդհանրացած է հասարակութեան մէջ, բժիշկներու առատ գործ հայթայթելու ստիպման սատկութեամբ։

Պաշտօնակից մը՝ չգոհանալով անարծաթ բժիշկներու այս լեգէոնէն, հրաւէր կը կարդայ մայրաքաղաքիս աղքատախնամներուն որ մասնաւոր վճարումով բժիշկ չպահեն, այլ իրենց հիւանդները ձրիաբար դարմանել տան թաղին բժիշկներուն։ Գումգապուի շարս թաղերու աղքատախնամին բժիշկը հրաժարի. մեր պաշտօնակիցը յաղողութեան առաջին քայլը կը նկատէ այս պարագան և գոհունակ սրտով կ'ուրախանայ որ ամսական 400 ղրուշ շահեցուց բարենպատակ հաստատութեան մը։

Զարս հարիւր ղրշ. խնայութիւնը արդարև զգալի շահ մ'է ան. և. աղքատախնամի համար, բայց փոխանակ ամէն առիթ իր տրամադրութեան տակ պատրաստ, պատասխանատու բժիշկ մը ունենալու, քան, երեսուն հիւանդները թաղին ընդհանուր բժիշկներուն բարեհաճութեան յանձնել, ահաւասիկ այս պարագան է որ անգոսնական կը թուի մեզ և խիստ վերացական։

Իրաւ է որ առաջին օրերուն մէջ գուցէ խոչնդոտներ, բարեհաճութիւններ շնչալուն բժիշկներու կողմէ. բայց ո՞վ, էսկիւլալի ո՞ր աշակերտը պիտի յօժարի, տարին տասներկու ամիս, օրական չորս հինգէ աւելի հիւանդ այցելել, ձրի։ Այնպիսի դարաւ մը մէջ ուր ամէնէն աւելի արժէքաւոր բանը ժամանակն է, և ոչ մէկ բժիշկ պիտի կրնար այդչափ մարդասիրութիւն ցոյց տալ, ո՛չ իսկ գործնական մտքի ակ անձ մը տեսականօրէն ձրի ծառայութիւն պիտի պահանջէր ո և է մէկէ։

Հիւանդի մը այցելելը կը հաւասարի կարծենք պարզ յօդուած մը գրելու, քանի որ հասարակ բժիշկ մը մէնիտ մը այցագրէն կը ստանայ և հասարակ խմբագիր մ'ալ նոյն գումարով կը գոհանայ իր մէկ յօդուածին համար։ Արդ, եթէ մեր պաշտօնակիցը կրնայ տեսականօրէն ամէն օր հինգական յօդուած գրել իր պատկանած թաղի Աղքատախնամին ի նպաստ՝ այն ատեն իրաւունք կ'ունենայ բժիշկներէն պահանջել որ ձրիաբար այցելեն իրենց թաղի հիւանդներուն։

Եւ ինչ ըսել է ձրի, այդ բառը մինչեւ որ չարքուի մեր ոսմարներէն, չենք կրնար կանոնաւորութեան երես տեսնել։ Աժան, ձրի, ահաւասիկ այս երկուքն են ցեղը, ուտիճը, միքրոպը մեր հանրային ամէն հաստատութեանց։ Աղքատախնամ ընկերութիւն մը որուն խարիսիսը հիւանդներուն դարմանումն է, ինչպէս կրնայ քաղաքին ձգել հիւանդները ու սպասել որ այս ինչ տօթէօռը բարեհաճի գործերը լմնցնէ եւ այցելութիւն մը շնորհել։ Ո՞վ պիտի կրնայ խստութիւն բանեցնել ու է բժիշկի վրայ երբ ստիպողական հիւանդութեան մը համար նեղ ատեն անհրաժեշտ ըլլայ ներկայութիւնը բժիշկին։

Մեր կարծիքով, փոխանակ մէկի, երկու վճարեալ բժիշկ ունենալու են աղքատախնամները, եթէ ճշմարտապէս աղքատ հիւանդները խնամել է իրենց նպատակը, իսկ եթէ անուանական հաստատութիւններ են, այն ատեն դեղագործի ալ պէտք չկայ, քանի որ անձնուէր բժիշկներուն չափ, անձնուէր դեղագործներ ալ կրնան ստեղծուիլ...

Թուղթի վրայ։

Յանձնակներով նամակներ ստացած ենք այլեւայլ ժամանակներու մէջ, որոնք կը գանգատին թէ, աղքատախնամի վարձեալ բժիշկը որոշուած ժամանակին, չայցելեր կամ կանուխած ատեն անմիջապէս չի գար իրենց հիւանդին։ Արդ քանի որ ամսական առնողներուն շուրջը բազմաքեր կը վիճաբանի, ձրիներու բարեհաճութեան տակ ինչ խեղճութեան, լքումի պիտի ենթարկուին արդեօք աղքատ հիւանդները։

Անհաչիւ խօսքեր են ձրի թելադրութիւնները, բժիշկին, դեղին, ասուն դին ոչ տալու են բարեկան աղքատախնամները. իրաւ շնորհակալութեամբ կը տեսնենք անոնցմէ շատին խնայողութիւններն ու աւելցուցած կարեւոր դումարները, բայց կը փափաքինք որ նպատակին լիուլի իրագործուելէն, հիւանդներուն անհրաժեշտ պիտոյքն հայթայթուելէ ետք, խնայուած ըլլան անոնք, քանի որ Աղքատախնամ մարմիններու միակ պակասութիւնը, անոնց անդամներուն հոգածութիւնն ու անձնուէր աշխատութիւնները աղքատ հիւանդներու դարմանումին շուրջ կը դառնան։

Երանի՜ թէ, փոխանակ ձրի, ժամն մարդ փնտռելու, լիաթոչակ պաշտօնեաներ գտնէինք ազգային ամէն կարգի հաստատութեանց համար։ Անոնք իրենց ստացած ամսականին տանտապահիկը պիտի չանեցնէին, իրենց կարողութեան ու արժանիքին շնորհիւ։ Ի՞նչ կարելի է սպասել ո՛ և է մէկէ մը որ ամենաչնչին ամսականով մը, ամենածանր պաշտօն մը կ'ստանձնէ, կամ այն է որ յուսահատած է հրապարակին վրայ գործ գտնելէ և կամ աչքը զեղծումին տնկած է։ Երկու պարագային մէջ ալ ժամն պաշտօնեայ գործածելու սիրահար հաստատութիւնն է որ պիտի տուժէ։

Ուսուցչական ասպարէզը մանաւանդ թատերավարը գարձած է ամենութեան խաղին, կարծես նուազուրդի դրուած են ամսականները։ Հինգ հարիւր, չորս հարիւր լիրան, չորս հարիւր ,վերջապէս ամենէն վար գին ուսուցիչին կը յանձնուի դպրոցին զեկը որմէ ետք կ'սկսի նուազուրդը կոպեկներ (կէսթիւրիւ առնող) տեսուչին եւ ուսուցիչներուն միջեւ։ Հայերէն դաս, օրական երկու ժամ, եվէ դեղ երկու հարիւր, հարիւր ութսուն, հարիւր յիսուն, հարիւր քսան, հարիւրին փարան չկայ՝ հրեւ. հրեւ հարիւր։ Եւ այսպէս ամսական հարիւր, ութսուն, վաթսուն ղրշի այցելու եւ ամենէն խոշորը երկու հարիւր ղրուշնոց, մնայուն ուսուցիչներով խճողուած են դպրոցները որոնցմէ կ'սպասենք որ հրապարակին պահանջումը գոհացնող աշակերտներն հասցնեն մեզ, օժտուած բազմակողմանի հմտութիւնով։ Ո՞ւր է այս առատութիւնը հացին։

ԲԱՑ ԴԱՄԱԿ

ԱՌ ՏԻԱՐ ՀՈՐՈՑ

Չկրցայ որոշ ըմբռնել թէ քաղաքական յօդուածի մը տարիւ, «Սուրհանդակ»ի հետ Ձեր ունեցած վէճին ի՞նչ առնչութիւն ունէին 30 տարիներ առաջ հրատարակուած Օրագրի և Նոր բաղրի տպագրական «անհեթեթ սխալները»։

Եւ ի՞նչու այդ մասնաւորումը, երբ այդ տեսակները ճակատագրական ըլլալու չափ կը պատկանին ընդհանուր հայ լրագրութեան, ինչու միմիայն անուանարկիչ ձեւով մը Օգսէն Յօճասարեանի թերթերը կը յիշէք, և աղնութիւնը կ'ունենամ մոռնալու «Մասիս»ը, «Մանղուկ»ն, «Լրագիր»ը եւն. եւն. որոնց սխալներն ալ կամ մէկ աւելի, կամ մէկ պակաս են։ Եւ արդէն, երբ արդի թերթերն անգամ, տպագրական նպաստաւոր պայմաններու մէջ, փորձ թարգմանիչներու, վարժ դրաշարներու առատութեան միջոցին, չեն դադրիր օրն օրին ամէնէն ոիծաղելի սխալներու նմոյշները բերել, ինչ իրաւամբ այլեւս կրնան խստապահանջ ըլլալ հիներու նկատմամբ։

Եւ արդէն սխալ մը պիտի ըլլար տպագրական վրիպակներէն կամ ներքին լուրի մը աւելի կամ նուազ կոկիկ թարգմանութենէն գնահատել Օգսէն Յօճասարեանի թերթերու յատկանշական արժէքը։ Եթէ համեմատութիւն և արեան սերտ կապեր կ'արգիլեն ինձ աւելի ծանրանալ այդ մասին, հոր մը յիշատակին յարգանքն ալ սակայն կը ստիպէ յայտնելու թէ՝ այսօր իսկ, թերթերու այս առատութեան մէջ, դեռ կան շատ ու շատ անձեր, որոնք կարօտը կը քաշեն հին «Օրագիր»ներու, և «Նորագիր»ներու և մէկէ աւելի խմբագիրներ բարեբաղդ պիտի նկատուէին, եթէ հայ լրագրութեան մէջ կարենային հանիլ հոն՝ ուր կրցաւ բարձրանալ Օգսէն Յօճասարեան։

Աւելի ներողամիտ ոգի մը ցոյց պիտի տաք անչուշտ լրագրական սխալներու նկատմամբ, ազնիւ Հորոյ, եթէ օր մը, օր մը միայն, օրաթերթի մը գլուխն անցնիք, այն ատեն պիտի համոզուիք թէ լրագրութիւնը՝ այդ անյագ ոլորը գոհացնելու հեւ ի հեւ սպառիչ յոգնութիւնը, շատ աւելի ծանր է քան լուսագիտման հաղուագէպներուն երբեմն, պճնուած յոդուած մը հրամցնել հասարակութեան, և կամ կրկնել անձանձրոյթ դժգոհանքի մաշած յանկերգը հայ կղերին շուրջ, քննափուելով զայն հագած փիլոնէն մինչեւ հողաթափը։

Յարգանօք
ՀԱՅԿ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

6 Մարտ 1902

Յ. Դ.—Վերջին պահուն միայն կարդացի Զէօմէլքճեան էֆ. ի առ Ձեզ ուղղած պատասխանը։ Կը տեսնէք, դերապնիւ Հորոյ, թէ սխալին այնքան բնական է որ, դուք իսկ չէք կրցած զերծ մնալ, և հապա էլ մը գրաւող Ձեր քննադատականին մէջ չորս սխալներ ունեցած էք, ճիշդ այն պահուն՝ երբ կը կարծէիք ուրիշներու սխալները մատնանշած ըլլալու համակ փառքին մէջ գտնուիլ։ ՆՈՅՆ

8 Մարտ 1902

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԷՆ ԷՋԵՐ

Ա.

Համայնք մը ասպիճանաբար դէպի կատարեալ զարգացում ու բարգաւաճում առաջնորդող պայմաններն ու ազդակները այսօր աւելի քան երբեք մանրազնին ուսումնասիրութեան առարկայ կ'ըլլան քաղաքակիրթ ազգերու մէջ, նկատի առնելով այն սուր ու տենչոտ մրցակցութիւնները, որոնք հեղհեղակ անառնելի դառնալու առաջիկան կը նեղեն տնտեսապէս նուազ օժտուած ժողովուրդները։

Աւելորդ յոդնութիւն մը յանձն առած չպիտի ըլլայինք անչուշտ, եթէ, միշտ պահելով համեմատութիւնները, փորձուէինք խորասոյզ ակնարկ մը նետել այն վիճակին վրայ, զոր մեր ցեղը ունի՝ տնտեսական, առեւտրական ու նիւթական երիտակ՝ այլ միաձոյլ տեսակէտով և որ, անտարակուսելի կերպով արժան է, բաղդատական ուսումնասիրութեան մը նիւթ դառնալու համար, ուսնելով իր որոշ ու ճշդուած երեւոյթները։

Ցորչափ թուանշաններու, վիճակագրութիւններու պերճախօս ներկայութիւնը պակի մեզի՝ մեր համառօտ տեսութեան մէջ մեզ առաջնորդելու, լուսաբանելու համար, և սակայն, ասիկա չարգիլեր մեզի ինչ ինչ խորհրդածութիւններ ու թեզադրութիւններ ընելու ի մասին մեր արեւելեան տուներու հատատութեան ձեւին, ընթանալու ճանապարհին, վերջապէս ասոնց ներքին մտերիմ կեանքին և յարաբերիչ պարագաներուն, որոնք առաջադրուած նիւթին հետ կրնան ունենալ կերպով կապ մը ունենալ։

Ամենքիս ալ գիտենք թէ մեր հրապարակին վրայ օրը օրին առեւտրատուներ կը բարձրանան ու կը խամրին. թէ այս ինչ վաճառատունը մեր ամէնուս խելքը չհասած եղանակով մը կը փայլի յանկարծ ու անմրցելի դիրք մը կը գրաւէ, մինչ ուրիշ մը, որ պղպպատի նման ամուր հաստատ չհնած էր իրեն՝ կը փշրի, կը անանկանայ՝ գուն անակնկալի մը ապաւորութիւնը միայն թողլով ետեւ։ Եւ ասոնց բոլորը՝ անոր համար որ այս յաջողութեանց կամ վաղանցիկ ակայծումներու և չիջումներու իրերայաջորդումին մէջ այդ գործի մարդիկը, աւելի բախտին կամ դիպուածին ապաւիներ էին քան դրդիռն գիտակցութեան։

Բարեբախտաբար, բախտախնդրական այս հոսանքը ծաւալուն ընութիւն մը, համաճարակ մը ըլլալու վախը չէ՛ ներշնչեր։ Ցայսմէ է որ անիրկ յանձնախումբերէ կամ ազգասէր սեղանաւորներէ անոնց կ'ակնարկեմ որոնք «մէկ քարով երկու թռչուն պարնել»ու նշանաբանին եռանդուն կուսակից՝ անլուր ջանքեր կ'ընեն քիչ ժամանակի մէջ անուն, դիրք, համբաւ շահելու՝ առանց ստոյգ յաջողութեան։

Այս վիժումներուն մօտ, խանութներ ներսը կամ դուրսը գտնուող մեծ վաճառատունները, մթերանոցները, գրասենեակները, վերջապէս բոլոր այն կարեւոր հաստատութիւնները ուր մեր հայ վաճառականը կամ դրամատէրը (պանքիէ) իրեն յատուկ դերն ու տեղն ունի՝ միմիթարական հանգրուաններ կրնան նկատուիլ որոնց վրայ դիտող աչք մը կրնայ հանելի նայուածք մը պարտցնել։ Եւ սակայն երկրորդ ակնարկ մը չատ խաբուսիկ պիտի ըլլար ոչ թէ անհաշուելի հակերու «Ֆօէրն կամ ոսկիներու բրգաձև շաղալ արատութեան՝ այլ... մարդկային նիւթար «ապրանք»ին ցուցադրութեան տեսակէտէն... Պարզ է թէ Բէրտնէրին, այդ սինքն վաճառատան պաշտօնէութեան վրայ կը խոսիմ հպանցողակի, առանց ծանրանալու, քանի որ ուրիշ անգամներ արդէն նոյնը իրեւ գրեանիւթ գործածած եմ։

Ինչ որ աչքառու և միւռնոյն ատեն անհրապոյր հանգամանքով մը կը ներկայանայ ուրեմն հոդ՝ այդ, ըլլայ «մանիֆաթուրա»յի, ըլլա՛յ «չէք»ի, «գամպրոյ»ի, «պօնս»ի գործառնութիւններով եւն., զբաղող հաստատութեանց մէջ, կազմակերպութեան թերին է որ, դժբաղդաբար, մեր գլխաւոր վաճառատուններուն և առեւտ. գանազան անկիւններուն գրեթէ մեծ մասին մէջ ի յայտ կու գայ՝ աւելի կամ նուազ ցայտուն երեւոյթով մը։

Թէ մեր շատ մը առեւտ. տուները մեծ հոդ չեն տարած գործ մը հիմնելու ատեն անհրաժեշտ եղող ընկերային պայմանները յարգելու, ասիկայ ճշ-

դուած իրողութիւն մըն է այսօր։ Եթէ դիտենք Եւրոպական կարեւոր տան մը կազմակերպութեան ձեւը և այն եղանակը, որով յառաջ կը վարուի այդ օտար հաստատութիւնը, իր կացութեան մասին լաւատես ըլլալու մէկէ աւելի պատճառներ պիտի ունենանք։ Որովհետեւ նախ գործին հիմնադիրը պիտի տեսնենք հոգ, որ արիւն կը հսկէ, յետոյ տնօրէն մը, վարիչ մը վերջապէս որ «կարեւոր» ամսագրի մը փոխարէն կը վարէ, կը կառավարէ գործերուն ղեկը, իր հմտութեան և փորձառութեան առաւելութիւնները միացնելով նիւթական ու բարոյական վարկին՝ այն տան, ուր կոչուած է արդիւնաւորելու։ Ցետոյ պիտի գան ընդհ. հաղուակալը և կարգաւ արկղակալ, գրագիրներ և հաւաքիչ։ Եւ այս կանոնաւոր այլաստակցութիւնը էէրուՆէլին՝ ընտիր մտացոյցի մը ճշգրտակն ու անսխալ գնացքով պիտի ընթանայ ուտեւէ՝ առանց խանգարման ու տրտունջի։

Մեր մէջ։ Այս կարգի մեքենական գեղեցիկ ու օգտաւատ կազմակերպութեան մը բարիքները ըմբռնող՝ անոնք միայն կան, որոնք մտէն յարաբերութիւն ունեցած են նմանօրինակ հաստատութեանց ներքին կեանքին հետ ու անոր երեւոյթներուն գիտակցած։ Մեծամասնութիւնը շատ անտարբեր զբաղուած է այս ամենակարեւոր սկզբունքին։ Ահա թէ ինչ կ'ընէ մեր վաճառականը կամ սեղանաւորը։

Ենթագրենք որ չէք, և վէչի (escompte) գործառնութիւններով զբաղող տուն մը հիմնելու վրայ է։ Ինքը, միակ իբր հիմնադիր չի բաւականանար հսկողի դերով. այլ տնօրէնի, վարիչի հովեր կ'առնէ, առանց հմտութիւն ունենալու. շատ անգամ՝ ձեռնարկին պահանջած խել մը գիտելիքներուն որոնք անհրաժեշտ են գործին անայլայլաք յաջողացման։ Հրապարակին վիճակը, ու սումնաբերած չէ։ Չի գիտեր, զոր օր. թէ, այս ինչ ֆէրման քանի՞ տարուան գոյութիւն ունի, ինչ է իր վարկը կամ համբաւը ելն։։ Առանց գիտակցած չըլլալը յանցանք չէ այնքան, որքան՝ այն անբացատրելի յաւակնութիւնը որով կը կարծէ «գործի մարդ» մը նկատել տալ ինքզինքը, հօրմէն քանի մը ոսկի ժառանգած և առեւտր. տուն մը հաստատած ըլլալու հպարտ գոհունակութեամբ միայն փքացած։

Ու մեր սեղանաւորը կը շարունակէ կառչիլ իրեն յատուկ համբաւութիւնին ու հաւատացեալներուն։ Հաշուակալ մը կը ճարէ, մէջտ ոչ՝ տեսակէն, որ տոմարները բռնելու ու մնտուկին հաշիւները կարգադրելու գործը պիտի ստանձնէ, օգնական դրագիր մըն ալ կը քերէ անոր քով կը նստեցնէ ու կը լմնցնայ։ Երբեմն ալ կը պատահի որ անոնց վրայ հաւաքիչ մըն ալ աւելցնելու չափ վճռանձն ըլլայ ու այս անքաւական միջոցներով իր մենծ ազայութիւնը կը կարծէ գոհացնել, միշտ վերէն նայելով իր «դրագիրներուն» վրայ։

Կը հեռուի թէ աշխատութեան բաժանումը, անտեսագիտական այդ գեղեցիկ սկզբունքը չըմբռնուիր, չի՛ յարգուիր պէտք եղած կերպով մեր մէջ և արդիւնքը այն կ'ըլլայ որ խանգարումներ, կաղացումներ յառաջ գան կազմական անհերդաչնակ եղանակին պատճառաւ։ Դրագիրը՝ միւսնոյն ատեն թղթակից, հաւաքիչ, նամակատան այցելու կամ... յաճախորդի մը սուրճ ապսպրող։ Բնականաբար, իրաց այս ընթացքին մէջ, ժամանակ կորսուի, պաղներ պատահին ու գործը տուժէ։

Հարկ է որ ամէն պաշտօնեայ իր որոշ զբաղումին հետ միայն մնայ և ասիկայ փաճառատան չառնուն համար։ Հոս տրժանապատութեան խնդիր մըն ալ երեւան կ'ելլէ։ Հաշուակալ մը, զոր օր., բնաւ պիտի չսպասէր որ ցրուիչի մը դերն ալ կատարէր միապէն, ոչ ալ առաջին դրագիր մը՝ երթար նամակատունները նամակ փնտռելու...։ Մեր գրագիրները այս նկատումով միշտ տրտնջելու իրաւունք պիտի ունենան ցորչափ միւսնոյն ատեն փաճառատան մը ընթացիկ գործերուն բոլոր ճիւղերուն ալ փոփոխակի ծառայելու դերերուն բռնի վարժեցուցին, առանց իրենց այս յատկութիւններուն կամ ձիրքերուն համար գէթ արժանաւորապէս վարձատրուելու։

Բայց զարմանալու պատճառ չկայ։ Զոյզ վաճառականը կամ դրամատէրը շատ բնական ու նոյն իսկ, եթէ կ'ուզէք, տրամաբանական պիտի գտնէր այս բռնաբռսիկ տրամադրութիւնները մեր մէջ ենթադրելով անչուշտ որ, քանի որ իր իրաւունքն էր աշխատցընել այն պաշտօնեաները, որոնք իր վերին հսկողութեան ու ծառայութեան ենթարկուած էին, իր քմահաճոյքին համեմատ կրնար գործածել զանոնք, այնոր հաշուակալ, վաղը գործակատար և միւս օր հաւաքական կարողութեանց ակռ գործիքներ դարձնելով զանոնք և օրին մէկին ալ անոնց թիւը վերզնելով, էն «իշխիւզար»ները իրեն վերապահելու համար։ Զոյական այս հիանալի հնարամտութեան ըսելիք չը կայ, հէ։ Զոյ աղաներուն այս բարեմիտ ձգտումը, սակայն, կրնայ անուղղակիօրէն արդարանալի մեկնակետ մը գտնել սա իրողութեան մէջ թէ, մեր պաշտօնեաները, շատ քիչ բացառութեամբ, միշտ ինքզինքին ամէն քմահաճոյքի համակերպող ցոյց տալերնուն համար է որ իրերը այս վիճակին եկած հասած են այսօր։

ՄԻՀՐԱՆ ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

ԹԱՂԱՅԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԻՐԵՆՔ ՀԱՐՑՈՒՑԻՆ ԳՈՆԷ

Անցեալ իրիկուն Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն մօտերը տուն մը մնացի. կանուխէկ պատկեցայ այդ իրիկունը. քունս աչքէս կը վազէր կոր. բարեկենդանի օրեր ըլլալուն՝ երեկ չորս գիշեր լուսցուցած էի։

Թաղին մէջ ձայն ձուն չկար. ոչ թաղականի խնդիր կար և ոչ ալ քահանայի. խաղաղ գիշեր մըն էր. խորունկ ու անծայ քուն մը քաշելու հաստատ հաւատքով մտայ անկողինս։

Կը պատահի որ սակայն, կնկան մէկը անդիի աշխարէն երթալու համար այդ օրը Գաւառ գիւղէն ճամբայ ելլէ, ու իրիկուան դէմ, Սկիւտար մեր փողոցէն անցնելով Ս. Կարապետ եկեղեցին հանդիպի, հոն գիշերելու համար։

Ճամբայ չեղած կը հարցուի կարծեմ իրեն թէ ո՞ր եկեղեցին մնալ կ'ուզէ. անկէ ետքը ճամբորդութեան պատրաստութիւնները կը տեսնուին. ու ճամբորդը իրիկուան դէմ տունէն կը մեկնի. ըսին ինծի թէ առաջին անգամն է եղեր որ առանկ երկար ճամբորդութեան մը կը ձեռնարկէ, ըստ որում անդիի աշխարհի իբրեւ զվնասներէն ամէնէն ուշիմ ու կայտառներէն մէկը կ'առնէ հետը որպէս զի ճամբան չկորսուի։

Տուէնէն կառք կը նստի. կարապետը կառքը չիր չիտակ Ս. Կարապետ եկեղեցի քաշել կուտայ. հոն հասնելուն պէս քանի մը չալվարաւոր կառուններ իրենց ընդ առաջ կը վազեն, անտիպապէս վար կ'առնեն կինը, ու մասնաւոր սենեակ մը տանելով կը պառկեցնեն հոն։

Այդ սենեակը ամէնէն կոկիկներէն է եղեր. կը պատմուի թէ ժամանակին Ս. Նիկողոսն ալ հոն բնակեր է։

Որո՞ւ մտքէն կ'անցնէր որ այդ գիշերուան քունս ալ, այդ կնկանը համար հոգոյ պիտի ըլլար։

Գիշերը փողոցին մէջ իրարանցում մըն է սկսաւ. աչքերս բացի, ականջներս սրեցի, գլուխս քիչ մը սանկ բարձէն վեր առի. մէկ թեւս վերմակիս վրայ նետեցի, քիչ մը ականջ դրի ձայներուն. բան մը չկրցայ հասկնալ. չեկամ ըսի՝ չեղաւ. վախցայ որ կրակ մրակ բան մը կ'ըլլայ. ելայ ու իսկոյն դուրս նետուեցայ. նայեցայ որ Ս. Խաչ եկեղեցիէն մէկն է եկեր, անթել հեռագրի մը թուղթը ձեռքը բռնած, մնուելը անդին տանիլ կ'ուզէ գիշերանց։

Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն պաշտօնեաները կը հաւաքուին ատոր, միւսը կը յամտի, լեզուին կուտայ, կը պոռայ, կը կանչէ, կը ցասկոտէ եկեղեցւոյն բակին մէջ, ու կ'ուզէ խօսքը քալեցնել տալ։

Ս. Կարապետեանները տեսնելով որ այդ մարդուն հետ զլուխ չպիտի կրնան ելլել, կ'ըսեն իրեն թէ իրենց հիւր կնկան վերջին կամքն համեմատ միայն կրնան վարուիլ. մարդը կ'ընդունի, ու կարծելով որ դեռ անոր վերջին կամքը չէ առուած, իսկոյն քովը կ'երթայ ու կամացուկ մը անոր ականջն ի վար կ'ըսէ.

«Տիկի՛ն, Տիկի՛ն, կը հաճի՞ք ինծի հետ մեզի գալ. հիմայ Գաւարգիւղ, ձերիններէն ատանկ հեռագիր մը առած եմ. ինչ կ'ըսէք»։

Խեղճ մարդը կ'երեւայ թէ հաւանականօրէն չգիտէ եղեր անոր մեռած ըլլալը, և արդէն, եթէ գիտնար որ մեռած է ան, դուրս հանել պիտի ուզէր մինչ. չէ՞ մի որ մեռել մը եկեղեցին կը վայլէ, ու Ս. Կարապետ ըսուած տեղն ալ եկեղեցի չէ՞ մինչ։

Խեղճ մարդը միամտաբար քիչ մը կը սպասէ, բայց պատասխան չառնէր, ձայնը քիչ մը կը խաղարցնէ ու տեսնելով որ դարձեալ պատասխան չիտար ան, կը նեղանայ՝ կարծելով որ անոր ալ խօսքը մէկ է. ու «Ձեր ամէնուն ալ խերը պիտի անիծեմ հիմայ» ըսելով կը ձգէ կ'երթայ։

Ժամը եօթնին տասնները, հետը չորս հինգ հոգի եւս առած նորէն կ'ուգայ. այս անգամ անանկ տակն ու վերայութիւն մը կը հանէ որ Ս. Կարապետեանները մէկուն ա՛լ ճարը կը հատնի, ու ոտքէն լաստիկը հանելուն պէս անոնցմէ մէկուն գլխուն կը փակցնէ զայն... առանց հարցնելու։

Վերջապէս, չերկնցնենք, կ'որոշուի որ լուսնալէն ետքը մեռելը Ս. Խաչ փոխադրուի։

Մարդիկը կ'ելլեն տեղերնին կ'երթան գոն սրտով։

Ցաղորդ առտուն, անդենականին ողջերի մաղթողներէն մին, հետը չորս հինգ հոգի առած մութն ու լուսուն կը մտնէ, կ'երեւայ թէ նպատակնին, խեղճ կինը քաղցնելով տանել էր, քանի որ պառկած տանելու համար պէտք եղած առարկաները (*) մէկտեղ չէին բերած։

Այդ բանին համար ալ իրարու բաւական կ'առնեն կուտան, արդէն Զատկի վրայ ըլլալով առ ու տուրները աղէկ կ'երթային առ օրերը։

Նոյն պահուն առջի օրուան քահանան վրայ կու գայ. աղէկ մը կը յիշէ նախապէս եղած կարգադրութիւնները, ու առանց վարանելու կ'ըսէ նոյն իսկ մեռելին տիրոջը առջեւ.

«Ես Աստուծոյ հոգի պիտի տամ. ինծի Ս. Կարապետ եկեղեցի ըսուեցաւ. հէմ մէկ երկու անգամ ալ կրկնեցին. ես խուլ չեմ»։

Եւ սակայն այդ խօսքերն ալ անլսելի կը մնան, ու մեռելը Ս. Կարապետ եկեղեցիէն ճամբայ կ'ելլէ Ս. Խաչ եկեղեցին երթալու համար։

Մեռելին վրայ «Հայր մեր» մը իսկ չենք բրեր. որովհետեւ Ս. խաչեանները բացարձակապէս արգիլուած էին կատարել որ և իցէ արարողութիւն։

Մեռելը փայտէ մնտուկի մը մէջ կը դնեն, ու վրան ալ հինգկէկ ծածկոց մը ձգելով, առանց ճաղի, երկու ծայրերէն կը գրկեն, կը տանին։

Իմացայ որ ճամբան, ինչպէս կ'ըլլայ, մտուակին տակի մասը կը կոտրի, ու մեղ կը մնայ որ խեղճ կինը երկու եկեղեցիներուն մէջ զատ զատ հանդիսատանել զատ, հոս ալ հանդիսատանէ։

Մեր քահանաները՝ մեռել մը եկեղեցիէն դուրս հանելնուն պէս ուղղակի գերեզման տանել գիտէին միայն. այս անգամ տարբեր պատուէր տրուեր էր, որ նոյնութեամբ գործադրուեցաւ. անոնք շատ տանեն իրենց կոչումը կը մոռնան, բայց հարնէրի, կնանքի ու մեռելի գործերու մէջ ամէնէն պզտիկ պատուէրն իսկ չմոռնալու յատկութիւնն ունին անոնք։

Մեծ դժուարութիւններով, վերջապէս անվտանգ կը տանին դայն ու կը տեղաւորեն միւս եկեղեցին։

Շատեր հարցուցին ինծի թէ ինչ էր պատճառը. եկուր տես որ ես ալ դեռ չէի կրցած տեղեկութիւն մը առնել այդ մասին։

Թերթերէն իմացայ որ, իբրեւ թէ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդին կողմէ յուզարկաւորութեան ծախքերուն վրայ զգալի՝ զեղջ մը ըլլալն է եղեր այդ փոխադրութեան պատճառը. ցաւալին հոն է որ մեռելը ճամբայ ելելէն ետքը կ'իմացուի, ու գիշերանց անթել հեռագիր մը կը զարնուի Ս. Խաչ եկեղեցի։

Շատ հաւանական է որ սա երկու պատճառներէն առաջինը ճիշդ եղած ըլլայ. սակայն ո՞վ կրնայ դիս մեղադրել երբոր ըսեմ թէ երկրորդը աւելի տրամաբանական կ'երեւայ կոր ինծի. մանաւանդ որ մեռելին տիրոջը աչքն ալ կը մտնամ ատանկով։

Շիտակը այդ օրը շատ գործ ունեցած ըլլալուս համար, չկրցայ Սկիւտար մնալ. ապա թէ ոչ՝ հասկնալու համար թէ մեռելին տէրուրտանքը ո՞ր ատենն իրաւունք կրնային ունենալ այդքան իրար անցնելու, պիտի հարցնէի անգենականը ճամբորդող այդ հէգ կնկան թէ ո՞ր եկեղեցիէն աւելի գոն մնաց. Ս. Կարապետէ՞ն թէ Ս. Խաչէ՞ն։

Իրենք հարցուցին գոնէ։

ԶԱՒԻՆ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ (**)

Ամէն։—դար

(*) y entendu ճաղ, սիւռոյ են։ (Ս. Խ.)

(**) Հաճութեամբ կը հրատարակենք մեր նոր աշխատակցին այս երրորդ յօդուածն ալ, ուր կը տեսնուի դիտող աչքի մը անվրէպ ճշմարտութիւնները, երգիծական լեզուով մը ջնարակուած՝ որ Պ. Մանուէլեանի գրիչին ընդհանրապէս յատկութիւնն է։ Խմագրութիւնս պիտի գոհ մնար, երբոր ամէն արուարձանէ ա՛յս համով արձագանգներ տեղային, իբր զուարթ համարատուութիւն մը մեր թաղային կեանքերու։ Մ. Խ.

ՄԵՐ ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ

Պոլսեցիակ յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանենք թէ՝ «Մանգուկ»ի բաժանորդագրութեան ինչպէս նաև անոր տրուելիք ապդերու համար կալի է վստահիլ Գրիգոր էֆ. Աղնաւորեանի, որ ստանձնած է մեր գործակալութիւնը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱՏԱՆԱ ՄԷՔՔԷՊԻ ՄԻՒՏԻՐԻ. — ՍՈՒՔԻԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՊԱՐՈՆԵԱՆ.—ԷՕԺԷՆԻ ՆԱՄ ՊԻՐ ԱԼԻՖՖԷՆԻՆ ՏԷՖԵՆ.—ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

Պուլտան ագտէմ Ատանա մէքքէպլէրի միւտիրի Յովհաննէս էֆ. Գուլտուրաճեան ալէյհինտէ կէրէք Կրօնական Ժողովա եաղըլան շիքեատէթի վէ կէրէք մուխպիրիմիզին միւամիլէյէ աթի օլուրան ուղղունսուզլըղա տարիր կէօնտէրիլիի ֆըզրաեը այնը կիւնտէ տէրճ իթմիշ վէ պու խուսուստա տախի պազը միթքէպի տէրման իթմիշ իտի։ Ճիտտիյէթի վէ հազրգաթը իլթիզամ իթմէսի մէյլէք իթթիխազ իթտիեմիզ իչուն, տէրճինտէն 4—5 կիւն ագտէմ վասըլ օլան մէզքիւր հավատիսի Կրօնական Ժողովը պու խուսուստա վէրիճէսի գարարա գատար թէէիրը իթմէքլիեմիզ՝ հատը զաթնտա պիթարաքլըգ վէ հուզուզբէրվէրլիք մէսլէքիմիզի պիհագզը մուհաֆազա իթմէք ֆիքրինտէն իլէրի կէլմէքլէ։ Գուլտուրաճեան էֆէնտինին Կրօնական Ժողովկ կիրի պիր մէճլիսը բէսմիտէ նազարը տրգգարալըանն վէ թահգըգարանը լիզուում կէօրիւմիշ օլան ահվալը մէսէլէսի կիրի պիր խուտու՝ արթըգ մէքթում գալամազ իտի։ Գուլտուրաճեանը իթթիհամ իտիլտիի հալին թէկիրրիւաթնա կիրիշմէսէրէք, եալընըզ մուսամիլէյին բրոթէսթան թալիմի կէօրմիշ վէ սէգհէպ ալէյհինտէ տէ սուի իպրէթի հալլէր իպրալ իթմիշ օլուսուզ գաւիկէն սապիթ օլուսուզուման, պու եօլատա պիր ֆըզրա նէյը իտիլմիշ իտի։

Պու տէֆա Ատանա Խան Ժողովը բէյիսի Դրիգոր քահանայ Ներկարարեան թարաֆընան վարիտ օլան պիր թարիրիթ վէ Ատանա միւթէպէրանընան սարը զէվաթ թարաֆընան իրալ օլունան մէքթուպիպէՅովհաննէս Գուլտուրաճեանը Բրոթէսթան օլմասուզ Լուսաւորչական օլտուղու վէ 17 սէնէ տիր մուհիպը մէմուրիյէթի սուբէթտէ վէ միթէկաստիտ մահալլէրակ խօճալըգ իթմէքտէ իսուկի եաղըմըշ վէ մուսամիլէյէ տէֆի բրոթէսթանլըգ լաֆզընը թատիրի թալիպ իտիլմիշ տիր։

Ատանալըարը Գուլտուրաճեանը Բրոթէսթան վէ եա Լուսաւորչական օլմասը խուսուսնա պու գատար էհէմմիյէթի վէրմէյէրի հաղրգաթէն զարիպ տիր։ Պիր մէքթէպ միւտիրինին մէքթէպին իսթիֆատէսի իչուն բրոթէսթան վէ եա գաթոլիգ օլմասնա մահզուր պուլունմատըղընը պէեան իթմիշ իտի։ Գուլտուրաճեան էֆէնտինին բրոթէսթան վէ եա գաթոլիգ օլմասը՝ զաթէն մահզուրատան սալիմ իքէն, Ատանալըարը անէյէ իլէ մուսամիլէյին լուսաւորչական օլտուղունը պիլմիրմէյէրի՝ պիթթապի պիզճէտ տտնա վիճատէ մուճիպի մէմուրիյէթի տիր։

Պու խուսուստա նազարը տրգգարա ալընանաղ իքի նոզթա վար տըր։

Պիրինճիսի Ատանալըարթա Լուսաւորչականան զայրը պիր խօճա գուլլանմագ ատէթա պէտիւք պիր գուսուր, պիր ճիրմ կիպի թէլագը օլունմասը վէ պու նոզթատան Գուլտուրաճեանը միւտիֆա իչուն անէյէ տէօրթ թարաֆա մէքթուպ եազըլ թէքզիպնամէյէր կէօնտէրիլմէսի տիր։ Ատանալըար կիպի մուհթագամ մէքթէպլէրի պուլունան էհալի իչուն, մուճիպը չէրէֆ սաղրլամազ։ Երէկ թէքրար իտիւօրուղ, ուլում ու ֆիտուն սէրպէսթ տիր, մէզհէպէ հիչ ալագասը եօգ, վէ մէքթէպէրին թէրագգըսընը իսթէէէն էհալի մէքթէպ միւտիրի վէ եա խօճասընընը գաթոլիգ, ֆրէնկ, բրոթէսթան վէ տատա սարի մէզհէպ վէ ադվամատան օլմասընա մահզուր կէօրմէմէյի տիր։ Եալընըզ մէզհէպ տէրպէսէրինի մաթլուպ վէճինէ թէտրիս իթմէք էլզէմ տիր միչթէ էվվէլ վէ ախիր պու նոզթանը իմա իթմէք իսթէմիշ իտիք, վէ չիմտիտէ պու ֆիքրատեիդ։

Իքինճի խուսուս, Գուլտուրաճեան էֆէնտիէ աթի օլունան գուսուրատա եանի ծնուն՝ մէզհէպին իսարիճինտէ թէարիսատա պուլունուպ պուլունմամըշ իտուկինտէն զաման պան իտիրմէմէսի տիր։ Գուլտուրաճեանը բրոթէսթան օլմասընը անլատըգ, հալպու քի, ասը մէսէլէսի անպատամատըգ։ Գուլտուրաճեանա իսնատ օլունան չէնին թէքզիպնէ տտիր պիր պանս եօգ տըր։ Պու ճիհէթին թէքզիպ իտիլմէսի պիզճէ տտնա էլզէմ իտի։ Գուլտուրաճեան էֆ. լուսաւորչական օլմազլա պէրասէր, թասի պուսուղը մէզհէպլիգավանիյինէ գարչու գուսուր իթմիշ իսէ, օ վազթի պէրաէթ իթմէսի պիր ազ միչքիլ էկօրիւնիւր։ Գուլտուրաճեանը միւտաֆասընը տէրէօնտէ իտէն ղէվաթտան իշթէ ասըլ պու խուսուսընը թաֆսիլաթընը վէ թէքզիպնին պէքլէրիզ։ Կրօնական Ժողովա կէօնտէրիլէն իսթիհսանամէ էսասընը օլմազ, աղ վէ եա չօգ պիր հալ օլմագ լազըմ կէլիր, վուգուը հալիտէ անլամազ՝ պիր չարեսը միւտաֆասը իչուն էլզէմ տիր։

—Ագտէմէթ Մանչէսթըր առաչնորդը օլան Պարոնեան Սուքիաս վարդապետին անկլիքան քիլիսէսինտէ Հաղորդութիւն ալտըը ալէմը մարպուսթա պիր ճոգ վէլվէլէրի մուճիպ օլմուշ վէ հալպու քի, Կրօնական Ժողով՝ պու խուսուստա բէջ միանասիպ պիր գարար վէրմիշ տիր։ Տիւնեասան ճէհալէթ, մոլեանդրլըգ գալգմագտա օլտուղը հալտէ, կալէթաբլարբմըզընը թուքտուզլարը մէյլէք ալ էրմէզ։ Կալէթաբլարբմըզընը՝ էր կիւն պիրիպիրինէ մուպահիս պիր չոգ պոշ ֆիքրլէր (առատրոց գաղափար) վէրմէք վէ էֆքիարը պարբլէմէ գուլլուգ էմմէքտէն կէրի տուրմասօրլար։ Պէրիսի՝ Սուքիաս վարդապետ Պարոնեան անկլիքան քիլիսէսինտէ Հաղորդութիւն ալմըշ տէեր թէքմիլ տուեուլմատըգ էֆքեարը պարբլէկի ակօրիւմիտիք ճէհալէթի պիր արատա կէմիրիպ, մուսամիլէյէրին իւզէրինէ տիշէր ալապլիտիկինէ չէքիշտիրիր։ Պիր սիկէրի՝ եալան եէրէ 8 սէնէ էվվէլ Քազդրտանայեաց վանքընտան աշերլան 200 լիրալըգ կիւմիւշէրին պըրկաթընը իւշ սէնէ էվվէլ կիտէն պիր առաչնորդա համլ իմ էֆքտէն չէքմէմշ։

Սուքիաս վարդապետ կէլինտիքտէ, օնուն՝ անկլիքան քիլիսէսինտէ Հաղորդութիւն ալմասը՝ գաթիյէէն մուճիպը իմիրաղ օլամազ։ Անկլիքան քիլիսէսի մէնասուպինի պիզիմ քիլիսէմիզտէ հաղորդութիւն ալմըշլար, պիզիմ քիլիսէ մէնասուպինի տէ օրատա ալապիլիրլեր։

Պուլտատան մատատա, Էլրոքատա վէ եա նայ քիլիսէի օլմասան եէրլէրտէ Լուսաւորչականլար՝ Բուս վէ եա պունա միւամսըլ տիկէր Խրիսթիան քիլիսէլէրին բահիպլէքինտէն հաղորդութիւն ալըր, չսճուպարընը օնլարա վաֆթիվ իմիտրտիր, օնլար վասրթասը իլէ ազագ նիքեան իտէրլէր։ պու հալ՝ գարարի վէ մէշպուրի տիր։ Զարուրէթ, նէղգաքէթ վէ տիսուվէթի նոզթանեազարընտան Սուքիաս վարդապետն տէ անկլիքան քիլիսէսինտէ հաղորդութիւն ալմըշ՝ հանըլը վէ հօսուզ պիր հարէքէթի ստերլմազ։ Կրօնական Ժողով տա պունը պիհագզըն թազտիր իթտիրի իչուն, մէսէլէնին բուէլէթինի վէ իմայընընը իճրասընը Էվրօպա այցելու հովիւի Դէորգ իպիսկոպոսա հավալէ իմիտէլլէ։ պազը մոլեանդրլըգ թասլեան կաղէթաճըլարընն նէյրիսէթընա էհէմմիյէթի վէրմէք լազըմ կէլմէմէյինի զբմնէն անլաթմագ իսէմիշ տիր։

—Ավիֆթէ կիրուէնընա մէնասուպ օլտուղը իտտրա օլունան էօժէնի նամ գատընընը գաթլ իսիլտիրինի վէ քիլիսէ սեեինի իլէ տէֆնինէ միւասասէ օլունտուղունը եազմըշ իտի։ Պու եօլատա քի գատընընը քիլիսէ սեեինի ճաիզ օլուզ օլմասընը մէսէլէսի՝ ալէմը մաթպուսթա մէվզուի պահս օլմուշ իտուկինտէն, Պրոն Ժողով՝ մէսէլէսի թէգզիզ իլէ տէֆն օլունան գատընընն աչզտան ալիւֆթէ կիրուէնընա մէնասուպ օլմասընընը նազարը իթիպարա ալալագ։ սահն իլէ տէֆնի ճաիզ իտուկինէ գարար վէրմիշ տիր։ Պու խուսուստա քէնտի ֆիքրիմիզի մուհաֆազա իլէ պէրասէր, գարարը վազգա պազը իթիրազտա պուլունմաղը լազըմ կէօրիւնօրուղ։ Աչզտան ալիւֆթէ օլմասընը իչուն սահն իլէ տէֆնի ճաիզ տիր տէնմէսի՝ պիր ազ զարիպ տիւշիւնօր։ Էկէր մէսէլէ՝ մէպատէ վէ էասա մուսթէնիտէն հիքմ օլունմասընը իսէ, զայրը մէշրու հարէքէթէ պուլունան եանի էկէրէք աչզտան էկէրէք գաալըտան ալիւֆթէ էկէրէք զէվզինի իզֆալ իսէն վէ էկէրէք սիկէրի իլէ նիքեանընը եաչանան գատընընը՝ հէք այնը ճիրմի իճրա իթմէքտէ օլտուղլարընտան, ճիւմէսինին տէ միւսավի թուքուլմասը լազըմ կէլիր։ Եօգ էկէր մագատա՝ կիւնահքեար վէ լէքէլի պիր գարընը ոտն թէսէլլիսի օլան տէֆնը բուհանիտէն մահրում իթմէմէք կիպի պիր մագատա ալիճէնապանէ իսէ, էօժէնինին տէֆնինի ճաիզ կէսաթէրէն նոզթաեը թէֆրիզ իթմէք լազըմ կէլմէզ։ Կէրէք աչզտան վէ կէրէք գաալըտան ֆուհշիյեաթ՝ ֆուհշիյեաթ տըր։ Սըրգաթընը պէտիւնիւ քիչիւնիւ օլմասընը կիպի, պու նոզթատա տա խուսուսիյէթ, ուսմամիյէթ արանրլամասընը տրը։ վէ թաթպիգ օլունան միւասասէեի եա ուսմամընատա թէչիլ վէ եախուտ հէքիրնի տէ սեեինը բուհանի իլէ տէֆն օլունմագտան մահրում իթմէլի տիր գանն իտէրիզ։

—Ագչէնիր Թաղական մէսէլէլէրի հալէա հալ օլունմասը. Պիր վագթ Ատատուրեան էֆէնտիլէրին միչքիլասուսընը թաֆսիլաթընը վէ թէքզիպնին պէքլէրիզ։ Կրօնական Ժողովա կէօնտէրիլէն իսթիհսանամէ էսասընը օլմազ, աղ վէ եա չօգ պիր հալ օլմագ լազըմ կէլիր, վուգուը հալիտէ անլամազ՝ պիր չարեսը միւտաֆասը իչուն էլզէմ տիր։

—Ագտէմէթ Մանչէսթըր առաչնորդը օլան Պարոնեան Սուքիաս վարդապետին անկլիքան քիլիսէսինտէ Հաղորդութիւն ալտըը ալէմը մարպուսթա պիր ճոգ վէլվէլէրի մուճիպ օլմուշ վէ հալպու քի, Կրօնական Ժողով՝ պու խուսուստա բէջ միանասիպ պիր գարար վէրմիշ տիր։ Տիւնեասան ճէհալէթ, մոլեանդրլըգ գալգմագտա օլտուղը հալտէ, կալէթաբլարբմըզընը թուքտուզլարը մէյլէք ալ էրմէզ։ Կալէթաբլարբմըզընը՝ էր կիւն պիրիպիրինէ մուպահիս պիր չոգ պոշ ֆիքրլէր (առատրոց գաղափար) վէրմէք վէ էֆքիարը պարբլէմէ գուլլուգ էմմէքտէն կէրի տուրմասօրլար։ Պէրիսի՝ Սուքիաս վարդապետ Պարոնեան անկլիքան քիլիսէսինտէ Հաղորդութիւն ալմըշ տէեր թէքմիլ տուեուլմատըգ էֆքեարը պարբլէկի ակօրիւմիտիք ճէհալէթի պիր արատա կէմիրիպ, մուսամիլէյէրին իւզէրինէ տիշէր ալապլիտիկինէ չէքիշտիրիր։ Պիր սիկէրի՝ եալան եէրէ 8 սէնէ էվվէլ Քազդրտանայեաց վանքընտան աշերլան 200 լիրալըգ կիւմիւշէրին պըրկաթընը իւշ սէնէ էվվէլ կիտէն պիր առաչնորդա համլ իմ էֆքտէն չէքմէմշ։

Սուքիաս վարդապետ կէլինտիքտէ, օնուն՝ անկլիքան քիլիսէսինտէ Հաղորդութիւն ալմասը՝ գաթիյէէն մուճիպը իմիրաղ օլամազ։ Անկլիքան քիլիսէսի մէնասուպինի պիզիմ քիլիսէմիզտէ հաղորդութիւն ալմըշլար, պիզիմ քիլիսէ մէնասուպինի տէ օրատա ալապիլիրլեր։

Պուլտատան մատատա, Էլրոքատա վէ եա նայ քիլիսէսի օլմասան եէրլէրտէ Լուսաւորչականլար՝ Բուս վէ եա պունա միւամսըլ տիկէր Խրիսթիան քիլիսէլէրին բահիպլէքինտէն հաղորդութիւն ալըր, չսճուպարընը օնլարա վաֆթիվ իմիտրտիր, օնլար վասրթասը իլէ ազագ նիքեանընը իտէրլէր։ պու հալ՝ գարարի վէ մէշպուրի տիր։ Զարուրէթ, նէղգաքէթ վէ տիսուվէթի նոզթանեազարընտան Սուքիաս վարդապետն տէ անկլիքան քիլիսէսինտէ հաղորդութիւն ալմըշ՝ հանըլը վէ հօսուզ պիր հարէքէթի ստերլմազ։ Կրօնական Ժողով տա պունը պիհագզըն թազտիր իթտիրի իչուն, մէսէլէնին բուէլէթինի վէ իմայընընը իճրասընը Էվրօպա այցելու հովիւի Դէորգ իպիսկոպոսա հավալէ իմիտէլլէ։ պազը մոլեանդրլըգ թասլեան կաղէթաճըլարընն նէյրիսէթընա էհէմմիյէթի վէրմէք լազըմ կէլմէմէյինի զբմնէն անլաթմագ իսէմիշ տիր։

—Ավիֆթէ կիրուէնընա մէնասուպ օլտուղը իտտրա օլունան էօժէնի նամ գատընընը գաթլ իսիլտիրինի վէ քիլիսէ սեեինի իլէ տէֆնինէ միւասասէ օլունտուղունը եազմըշ իտի։ Պու եօլատա քի գատընընը քիլիսէ սեեինի ճաիզ օլուզ օլմասընը մէսէլէսի՝ ալէմը մաթպուսթա մէվզուի պահս օլմուշ իտուկինտէն, Պրոն Ժողով՝ մէսէլէսի թէգզիզ իլէ տէֆն օլունան գատընընն աչզտան ալիւֆթէ կիրուէնընա մէնասուպ օլմասընընը նազարը իթիպարա ալալագ։ սահն իլէ տէֆնի ճաիզ իտուկինէ գարար վէրմիշ տիր։ Պու խուսուստա քէնտի ֆիքրիմիզի մուհաֆազա իլէ պէրասէր, գարարը վազգա պազը իթիրազտա պուլունմաղը լազըմ կէօրիւնօրուղ։ Աչզտան ալիւֆթէ օլմասընը իչուն սահն իլէ տէֆնի ճաիզ տիր տէնմէսի՝ պիր ազ զարիպ տիւշիւնօր։ Էկէր մէսէլէ՝ մէպատէ վէ էասա մուսթէնիտէն հիքմ օլունմասընը իսէ, զայրը մէշրու հարէքէթէ պուլունան եանի էկէրէք աչզտան էկէրէք գաալըտան ալիւֆթէ էկէրէք զէվզինի իզֆալ իսէն վէ էկէրէք սիկէրի իլէ նիքեանընը եաչանան գատընընը՝ հէք այնը ճիրմի իճրա իթմէքտէ օլտուղլարընտան, ճիւմէսինին տէ միւսավի թուքուլմասը լազըմ կէլիր։ Եօգ էկէր մագատա՝ կիւնահքեար վէ լէքէլի պիր գարընը ոտն թէսէլլիսի օլան տէֆնը բուհանիտէն մահրում իթմէմէք կիպի պիր մագատա ալիճէնապանէ իսէ, էօժէնինին տէֆնինի ճաիզ կէսաթէրէն նոզթաեը թէֆրիզ իթմէք լազըմ կէլմէզ։ Կէրէք աչզտան վէ կէրէք գաալըտան ֆուհշիյեաթ՝ ֆուհշիյեաթ տըր։ Սըրգաթընը պէտիւնիւ քիչիւնիւ օլմասընը կիպի, պու նոզթատա տա խուսուսիյէթ, ուսմամիյէթ արանրլամասընը տրը։

Պահք միւնասէպէթի իւէ առաջնորդական տեղապահ Արժ. Տ. Գրիգոր քահանայ Ներկարարեան քիւլիսարտա քարող վէրմէքտէ իմիշ։

—Պրուսա առաջնորդը Արշարունի Սրբազան՝ ալթը սէնէլիք մէէմուրիյէթինի քեսֆի սահարագ իսթիֆա իմիշ տիր։

— Երուսաղէմ շիմտիկէտէք 300 հայ ուխտաւոր կիթմիշ տիր։

— Մանչէսթըր հայլարը՝ Բարիզ Հովիւի Տ. Վռամշապուհ քահանայ Քիպարեանը քէնտիրէրէ հովիւ օլմագ իչուն տավէթ իմիշլէր տիր։

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼԷ

ԱՎՍԹՐԻԱ. Վէ ԱՄԷՐԻԳԱ. — Էվրոբանըն պէօեիւք տէվլէթլէրինէն իւք էօնճէ Իռլանտիէրա, սօնրա Ֆրանսա, Գերմանիա, Իտալիա վէ Նիհաեէթ Բուսիա տէվլէթլէրինտէն հէր պիրի՝ էվվէլճէ Վաշինկթօնտա իգամէ էյլէտիքլէրի մուրախասարրն եկրինէ պիրը սէֆիր կէնտէրանքլէրի հալտ Ավսթրիա վէ Մաճարիսթան հիւքիւմէթինին իքի պէօեիւք տէվլէթ արասընտա ճարի օյան ուսում վէ իթթիհազ իտիլն առէթլէրէ Ամէրիգատա գարշու բիաեթէն կէրի տուրմասը հայրէթ չանան սրը։ Պինանէալէյհ պու գարապէք պիր ան էվվլ ի՝ թիմ չէքմէք կրպասը պասիրէթին էն պէօեիւք ամալը հիւքմիւնտ իսի։ Իչթէ սրթզգ իքի հիւքիւմէթ արասընտա չու սուրէթլէ ճարի օյան միւնասէպէթսիզ ուսուլէ նիհաեէթ վէրմէք զէմանը կէլմիշ վէ պու պապտէ պազը թէչպիւսաթտա տախի պուլունուրմուշտը։ Ավսթրիա հիւքիւմէթինին վաշինկթօնտաքի մուրախասարզրնրն «օրթա էյտիւք» սէֆարէթինէ թէպտիլի իչուն լազմէ կէլէն թախսիսաթ վէրիլէճէք տիր։ Շիմտիէ դատար Վաշինկթօն մուրախասարզրնա սէնէվիի 34000 ֆիլորին վէրիրմէտէ իսի։ պունտան սօնրա Վաշինկթօն սէֆարէթի իչուն պիր սէֆարէթ թախսիսաթը վէրիլէճէք տիր։

Ավսթրիա իւէ Ամէրիգա արասընտա մէվճուտ օյան միւնասէպաթ՝ սրրթ թիճարի տիր։ Պինանէալէյհ մէզբիր միւնասէպաթը թէվֆիի իչուն, Վաշինկթօն մուրախասարզրնրն սէֆարէթէ թէպտիլի էյզէմ տիր։

Ամէրիգա հիւքիւմէթի՝ Ավսթրիա վէ Մաճարիսթանա հուպուպատ, բամազ. տօսիալ էթի, մաքինա, բէմբոյ կազը վէ սարը պու կիպի մատալէրը իսիալ իսէր։ Ավսթրիա վէ Մաճարիսթան հիւքիւմէթի ալ, Ամէրիգանա չարապ, պիրա, չէքէր, Պոհէմիա ճամը, տէրի վէ սարէպ կէնտէրիր։ Պինանէալէյհ՝ Ամէրիգալրար իւէ Ավսթրիալրար արասընտաքի միւնասէպաթը իքի թաճիր արասընտաքի միւնասէպաթտան ֆարգը եօգ սրը։

ԹՈՒՆԷՊՈՒՇ ՄԱՂԱԼՈՒԹՅԷՆԷՆԻՆ ԹԱՅՍԻԼԱԹԸ. —Լոյտ Ռիչէրդ՝ ախիրէն հարկիսէ Նէզարէթինէ չէքիրի բէմմ պիր թէլէկրաֆնամէտ, լոբտ Մէթուէն զումանասընտաքի Ինկիլիզ միւֆրէզինին Տէլարէյ թարաֆընտան Թուէսպուշ զուրպինտէ տո չար օյտուղը մալիւմ օյան մաղլուպիյէթ հագգընտա եէնիտէն պազը թաֆիրաթ վէր ի՝, վէ պու թաֆիրաթրն պազը նոգթարարը էվվէլճէ վարիա օյան մալիւմաթա մուխալիֆ պուլունմուշ օյմագլա, մէզբիր թէլէկրաֆնամէյի այնէն թէրճիմէ իտէրիզ։

Բրէթօրիա, Մարտ 16

Լօյտ Մէթուէն՝ եաղմշշ օյտուղը պիր մէթթուպը հարիլ օլարագ, հանըմա պիր էրքէանը հարպ զապիթի կէնտէրտի։ Պու մէքթուպրն միւնասէրիճաթընտան՝ էվվէլճէ վէրիլէն թաֆիլաթտան պիր զբամընն տօղրու օյմատըգը անլաշըլըբօր։

Արգա գօլու մաճոֆաղատա սիրէր օյան սիւրարի ասաքիր իւզէրինէ չէֆագլա պէրապէր չիտէթլի պիր հիւճում վարու պուլմուշ վէ հիւճում իտէնլէրին մզգատրմա քէսրէթի սէպպէպի իւէ Ռրգոմ ասասքիր՝ մուգամուգավէթէմէն աճիգ գալ Ռրշ սրը։

Էօքիւզ արապալարը իւէ գաթրը արապալարը արասընտա պիր միւ գատար պիր ֆասըլա վար իսի, արգա գօլա սիբէրիք իսէն ասասքիրէ Լոբտ Մրթուէն՝ ակրադատ մատիէթինտէքի սիւրարի ասաքիրն քեաֆիէսինի իւլավէ իթմէքլէ պէրապէր, 38ինճի թրճը պաթարիասընն պիր չիւպէսինի ասիսի անլարա իւլավէ իթմիշ օյտուղունտան, պունլար՝ պիր սասթ, սիւշմէնէ գարշու կէլմիշլէր վէ պու էնճատէ էօքիւզ վէ էաթէր արապալարը ինթիգամ իւէ պիրլէշէպիմիշլէր սրը։ Պու էնճատէ, 200 բիատէ ասքէրի բիշատ գօլունընն սոյ ճէնճը իւզէրինէ հիւճում իսէն Ֆօէրլէրին հիւճումընա մուգավէմէթ իսթիմէքտէ իսիլէր։ Ֆօէրլէր՝ հիւճումլարընը սոն տէրէճէ չիտտէթլէ իւլերի կէթիրտիլէր, բիատէլէրին իւզէրինէ կէլմէկէ չալըշան սիւրարի ասքէրլերի՝ Ֆօէրլէրին հիւճումընա գարշու գօմահարագ, բիւճաթ իթթիքլերի կիպի՝ պու բիւճաթլարը էնճասընտա տիկեր սիւրարիլերին պիր զբամընը տա պիրլիքտէ ալարլար։

Պու սուրէթլէ 38ինճի պաթարիեատան 2 թօք մուհաֆաղասը գալար։ պունունլա պէրապէր, պու թօքլար միւլազիմ նէպթան միւթէսնա օլմագ իւզրէ, պիրթիւն էֆիրատ ճէրինատար օլունճատա գատար իսթիմալ օլունտու, մումտիլէյհ թէպլիմ օյմասը թէքլիֆ իսրտրտիի հալտ բէտտ իթտիենտէն օրատա թէլէֆ օլտու։ Ս զէման լօրտ Միթուէն Նօրթհիւմպէրլանտ ալայընտան 200 սիլահը, վէ կինի պաթարիատան 2 թօք իւէ պէրապէր եալընը գալար։ Պունունլա պէրապէր եինէ 3 սաաթ մուշավէմէթ իմտի։ պու էսնատա բաեատէ ասքէրինին գալան գըսմը, եանի թագրիպէն 140 նէֆէր Պօէրլէրին հիւճումլարընա գարշու սպաթ կէօսթէրմէքտէ իսիլէր։ Իչթէ թամ օ տագիգատա լորտ Մէթուէն մէճրուհ օյտուղը կիպի, պէօեիւք զաեիթատա վուգու պուլմուշ սրը։ Միւհրմամթէն էն պէօեիւք գըսմը թիւքէնմիշ իսի, վէ սասթ 3ակ թէպլիմ օյմագ մէնպուրիյէթի հասրլ օյտու։ Պունունլա պէրապէր բիեատէ միւֆրէզէսի անճագ Պօէրլէրին հարպ մէյատնընտա իքի թօք իւէ քէնտի քէնտինէ հարաքէթ իսէն պիր թօք իսթիմալ իթմէկէ պաչամալարընտան, վէ անճագ մուգավէմէթին մատտէթէն իմքեանսրզ օյտուղու թէնազզուգ էյլէմէսինտէն սօնրա թէպլիմ օյտունը։ Պօէրլէրին էքսէրիսի թօքրագ բէնկինտէ էլպիսէ վէ հաթթա պիր չօզը բիրթպէ սահիպլէրինէ մախսուս բունիֆորմալարը կէյմիշ իսիլէր։ պունլարը զաեէթ եազզն պիր եէրտէն պիէ, Ինկիլիզ ասքէրինէն սերբրազ միւֆրէն սէկիլ իսի։ Կէրէք բիատէ վէ կէրէք թօքնը ասքէրին քէմալը չէճաթլա հարպ իթթիքլերի աշիքար սրը։»

«Ռիզնէր»

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ Վէ ՊԷԼՈՒՃԻՍԹԱՆ «կազէթ ասը Ֆրանգֆօրթ» կազէթասընն Ֆիրաչիէն ալարզը պիր թէլէկրաֆնամէ մէալընա կէօրէ, Ինկիլիզ ասքէրի իւէ Պէլուճիսթանը ճէնուպընա Մէքքան զբթասընտա եէրլի գապիրէլէր արասընտա միւսաակմէ վուգու պուլմուշ, վէ նէֆիճէալ Ինկիլիզէր զալիպ կէլմիշ սրը։

ՖԱՍ ԱՀՎԱԼ. — «Թանէր» չէհրինէ վասրը օյան պիր Ինկիլիզ՝ Ֆասրն Բասրիը Նամ էհալէթինտէն կէչտիեինտէ, պիր Սբանիօլ էսիրի կէօրթուեինի սէօյլէմիշ սրը։ Մումտիլէյհ էսիրին իֆատէսինէ կէօրէ, հայտուալար՝ հէմշիրէսինի ույգու զէմանընտա պօղմուշլար սրը։ Ֆաս էմիրի՝ Բասրիիէ եագլաշըեօրլար։

ՖԻԼԻԲԻՆ ԱՏԱԼԱՐԸ. — Մանիլատա իսթանպանմըշ օյան 23 ամերիգալը ասքէր Սան Ֆրանչիսգօեա վասրլ օյմուշ, վէ էհալի պունտան տօլաեը ֆէկվգէյատէ միւթէկէսիր օյմուշ սրը։

ԼՈՒՏ ՄԷԹՈՒԷՆԻՆ ՄՈՒՀԱՔԻՄԼԻՍԻ.—«Տէյլի էքսբրէս» կազէթասընա կէօրէ, լոբտ Մէթուէնին Թուէպուշ մաղլուպիյէթինէքի հարէքէթինի պիրիլէ՝ Ռրգոմ մէքքէ ասքէրի բիշատ գօլունընն սոյ ճէնճը իւզէրինէ հիւճում իսէն Ֆօէրլէրին հիւճումընա մուգավէմէթ

ՏԱԼԽԻԼԻՅԵԼԷ

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճիւմատ կիւնիւ Սէլամլըգ բէսմը ալիսի Համիտիյէ ճամիի չէրիֆինէ իճրա զբլընմըշ սրը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

Տիւնքի ճիւմատ կիւնի Սէլամլըգ բէսմը ալիսինէն սօնրա, չանան պուլրուլան միւսատէի Սէնիյէնի հաղրէթը Բասրչանի իւզէրինէ, Ամմանիա սէֆիրը քէպիրի ասաէթլու պարօն Մարշալ ֆօն Պիվէրշթայն հազրէթլէրի՝ սուրէթը զայրը բէսմիյէտէ հուզուրը չէվրէթմէվճուրը հազրէթը թաճատրիտ չէրէֆը միսուլլ նարի օյմուշ սրը։

ԲԱՐԻՍ ՊՕՐՍԱՄԸՆՏԱ ՕՍՄԱՆԼԸ ԷՍԷԱՄԸ. — «Տէյպա» կազէթասը՝ էսամը Օսմանիյէնին պու հաֆթա զարֆընտա միւհիմմ պիր թէրագգրեէ մազհար օյտուղունը վէ (Ս) թէրթիպի 27-73 վէ (Տ) թէրթիպինին պիր հաֆթա զարֆընտաքի թէրագգրը 30 սանթիմ իսու կինի, հաֆթալըգ իճմալը մալիսինտէ զիքր իթմիշ սրը։

ԳԻՒՐՊԱՆ ՊԱՅՐԱՄԸ միւնասիպէթիյէ, միւատէթը մահքիմէլէրինին սիւլանընը իքմալ իսէնլէրին թանզիմ իտիլէն տէֆթէրի՝ Ամէէլի Ուլեսա թագիմ օյունմուշ վէ պիրի գաուն օլարագ 7½ մահպուսրն սիպիլլէրի պա իրատէի Սէնիյէ էվվէլէքի կիւն թախլիյէ իտիլմիշ սրը։

ՍԱԼԹԱՆԱԹ ՍԻՆԻՅԵՆԻՆ Սվէճ Նօրվէճ սէֆիրի բաշա հազրէթլէրինին ալաֆրանկա մարբը 3ինճի կիւնի Սվէճ խասսա ալայը իւմէրա վէ զապթանը թարաֆլարընտան քէչիսէ զըլընան զրեաֆէթ տավէթ օյունուսագլարը վէ Սվէճ խանէսանը գրաբիսի աղաընտան տիւգ սը Վիսթրոկոլթի իւէ զէվճէի միհրէրէմէսի սիւշէս ճէնապարընին տախի զբեաֆէթէ կէլտիքլէրի՝ Սթոգհօլմտան քէչիսէ գըլընան պիր թէլէկրաֆնամէտէն միւսթէպան օյմուշ սրը։

ՇԼՀՐԻՄԻԶԻՆ թէլէհինինի վէ սօգագլարրն թանզիմ վէ թէվմիյէսինի թէմմինէն, էպնիյէտ զանունընա իլավէ օլունանճագ մատտէ միւսվէտտէսինին թանզիմի՝ Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ հավալէ օլունմուշ սրը։

ԵՏՄԷՆՏԷՆ Հիճազ թէմտիա օլունմագտա օյան թէլէկրաֆ խաթթը կիւզէրկեանընտա քեսին ճիլան վէ Միսիսկէլէրինտէ 2 պապ թէլէկրաֆխանէ ինչասը մահէլլինէ էմր օլունմուշ սրը։

ՍԷԼԱՆԻԿ թիճճարը՝ չէհրը մէզքիւր ըլսթըմընը լիման գումանեասը թարաֆընտան թէվսի իտիլմէսի էսպապընը իմթիքամլընը սէրճիրինտէն իսթիտա իթմիշլէր տիր։

ՄԻՆՏՐԷՍ նէհրի ճօղմուշ սրը։

ԷՇՄԷ գաղասընա թապի Ինաս գարէսի ճիվարընտա 3 բարչա ասարը աթիգա պուլունմուշ սրը։

ԿԷՉԷՆ ճիւմատ կիւնիւ Իզմիր վէ հավալիսինէ եաղան գարը թասգիպ իտէն բօյրաղ բիւզկեասը՝ պաղլարը վէ սալաթալըգ մահսուլունը եագմըշ սրը։

ՍԹՐՈՄՃԱ օվասընա գար եաղմըշ, վէ ափիսն մահսուլունը մահվ իթմիշտիր։

—Սէլանիկ վիլայէթինին պազը թարաֆլարընա գար եաղմըշ սրը։

ՖՐԱՆՍԱ սէֆիրինին զէվճէլէրի նամիսամ իմիշ։

ՅԱՊԻՇՀՏԷ Օթլաղճրատա գուլուեա տիւշէն եաուսուֆ իսմինտէքի չօճուգ՝ տէրնալ եէթիշլէրէք գուրթարըլմըշ սրը։

ՄԷՔԹԷՊԻ ԹՐՊՊԻՅԵԷԻ ԱՍԹԷՐԻՅԵԷ. —Հայսար Բաշատա միւճէտտէսէն ինչա իտիլէն Մէքթէպը Թրպպիյէսի Շահանէնին թէսրիի ինչաթզլա կէլէճէք օգոստօսա գատար իքմալը վէ ճիլուսը Հիւմայունը հազրէթը Բասրչանիէ մուսատրֆ պուլունան բուզը ֆիրուզտա մութլագա օրատա նագալ՝ Մէքթէպը Թրպպիյեէի Շահանէ նէզարէթինէ էմր վէ թէպլիղ օլունմուշ սրը։

ԲԻԱՆԿՕ.—Իւսկիւպտէ պիքէս վէ եէնիմ չօճուգլարը թայիմ վէ թէրպիյէրի իչուն թէէսիս իտիլէն մէքթէպին թէէմինը թէրագգրը վէ ըսլահը իչուն, Իզմիր սանաեի մէքթէպի նամընա թէրթիպ վէ քէչիտէ իտիլմէքտէ օլան բիանգօ կիպի պիր բիանգօ թէրթիպինէ մրուսատէ իտիլմէսի իսթիրհամ օլունմուշ սրը։

ՄԻՆՏՐԷՍ նէհրինին թաթհրի վէ սէֆարինին սէյր ու սէֆէրինէ սալին վէ իսթիֆատէի պիր հալէ իրճաը իչուն վէրիլէն իմթիհազ միւատէթինտէ, միւսթէտիրլերին մաազէրէթը մէչրու սեա մէպ նի ամէլիյեաթա պաչլանամատըգլարը վէ չիրքէթ տախի թէչքիլ իտէմէտիրլերի անլաշըլմըշ օյտուղունտան, պիր տահա թէմտիտ իտիլմէմէք իւզրէ, մէզքիւր իմթիհազ միւատէթի պիր սէնէ տահա թէմտիտ իտիլմիշ սրը։

ՍԱՐԳԻՅԵՆԱԹ. տասիսիյէտ բէսմինին իլդասընտան սօնրա, Պաղտատ բիւսումաթ նէզարէթի մէճլիսագաթընտան Ֆաել վէ Պակիլ իտարէլէրինին, վարիտաթը աղալտրը ճիհէթլէ, պունլարը լազմը իւէ թէսարուֆ օյունմասը՝ վէ մէէմուրլարընն միւնասիպ մահէլլերէ եէրլէշտիրիլմէսի՝ մէրճիֆինտէն իսթիզան իտիլմիշ սրը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Յառաջիկայ երեքշաբթի առաւօտ Նպասակց Յանձնաժողովը և կէս օրէ վերջ ալ Կրօն. Ժողովը հրաւիրուած են Նիստ գումարելու. իսկ Հատն Ժողովը յառաջիկայ ուրբաթ օր պիտի գումարուի, ըստ որոշման Ս. Պատրիարքին։

—Ազգ. երկու ճարտարապետներ, Սահեան էֆ. Համամճեան և Գրիգոր էֆ. Մէլիքսեան Մայր-Եկեղեցւոյ թաղ. խորհրդոյ կողմէ վաղն առաւօտ հրաւիրուած ըլլալով թաղ. խորհրդարան, Ս. Պատրիարքին և թաղ. խորհուրդին հետ պիտի քննեն Մայր-Եկեղեցւոյ վերանորոգութեան վիճակը, զէնք եղած ծախքերու քանակութիւնը, նիւթերու տեսակը եւն. և ըստ այմ պիտի պատրաստեն նորոգութեան ծրագիրը։

Միւս կողմէ ալ կ'իմանանք թէ Ս. Պատրիարքը կոնդակաձեւ գիր մը խմբագրեր է, որուն միջոցաւ դիմումներ պիտի ըլլան ժողովրդեան, սոյն վերանորոգութեան նպաստներ հաւաքելու համար, և որ երեկ տպագրութեան յանձնուեցաւ։

—Սանասարեան խնամակալութիւնը, ինչպէս գրած էինք, այս առտու նիստ կը գումարէ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Խնամակալութիւնը պիտի զբաղի գլխաւորաբար վարժարանը՝ Խարբերդ՝ Սորսորի վանքը փոխադրելու խնդրով, և նկատողութեան պիտի առնէ՝ վարժարանին նկատմամբ այն տեղեկագիրը՝ զոր Կարնոյ խնամակալութիւնը պատրաստած է վերջերս եւ զրկած Պոլիս։ Այդ տեղեկագիրը յետոյ տպագրութեան պիտի յանձնուի։

— Երուսաղէմէն կը գրեն.—«Ազգ. թերթերէն ոմանց մէջ հրատարակուած էր թէ՝ Ս. Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին՝ Սոյ միաբանները Ս. Մկրտիչ վարդ. Թագաւորեանին՝ լանջախաչ տուած է։

Այս լուրը սխալ է. այլ միայն Տ. Յարութիւն Պատրիարքը՝ իր լուսանկար պատկերը տուած է՝ մէկ հատ մեծագիր Տ. Կիրակոս Եպիսկոպոսին համար և մէկ հատ ալ փոքր չիշեալ՝ վարդապետին։

Ահա՝ իրողութիւնը»։

—Ս. Երուսաղէմայ պատր. փոխանորդ Տ. Գէորգ եպիսկ. Երկրեան Մեծ-Պահոց առթիւ Կէտիկ-Փաշայի եկեղեցւոյն մէջ պիտի քարոզէ ամէն կիրակի երեկոյ և ուրբաթ օրերը՝ կանանց համար, իսկ չորեքշաբթի և ուրբաթ արեւագալի իրիկուր պիտի եղանակեն վարժարանի երգեցիկ տղաք։

— Բէպղրէի և Իւլպիչի (Մալաթիա) վարժարանները մինչեւ յարդ նպաստից մնալուկէն մատակարարուած էին։ Մալաթիոյ առաջն. տեղապահ Մաշատուր վարդ. յանկապէս Տ. Եղիշէ քահանան յիշեալ գիւղերը զրկեր է գանունք հոգեւորական միաբանելու և թէ նպաստընկալ վարժարաններու վիճակը քննելով՝ արդիւնքը տեղեկագրելու համար։ Ցաւալի է որ այս քննութեամբ միանգամ ընդ միշտ կը վերջանան առաջն. տեղապահի և Իւլպիչցւոց միջև ծագում առած անհամաձայնութիւնները։

— Ուսումն. Խորհուրդը երէկ իր սովորական նիստը գումարեց Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ գլխաւորապէս ուսուցիչներու կեանքի ապահովագրութեան խնդրով. այս առթիւ հրաւիրած ըլլալով Իսթիսն ապահովագրական ընկերութեան կենաց ճիւղին Տնօրէն Միհրան էֆ. Տ. Ներսէսեանը, նկատողութեան առաւ կրթ. պաշտօնեաներու ապահովագրութեան պայմանագրութեան ծրագիրը և տեղի ունեցած խորհրդակցութեանց վրայ միաձայնութեամբ վերջապէս ընդունեց և որոշեց մասուցանել զայն Ս. Պատրիարքին նկատառման և վաւերացման։

2.— Ասկէ առաջ գաւառներու վարժարաններէ մէկ քանի ուսուցիչներու վկայագիրները և հարցաքննութեանց փորձերը յանձնուած ըլլալով ժողովականներէն Պետրոս էֆ. Կարապետեանի նախաքննութեան, յիշեալին մատուցած յայտագրին վրայ որոշեց օգն. ուսուցչի վկայական տալ Շուշիայի և Էսկի չէհիրի վարժարաններուն երեք ուսուցիչներուն։

Ասոնց մէջ զատ զբաղեցաւ նաեւ քանի մը դասագրքերու քննութեան խնդրով։

Անցեալ չարաթ օրուան «Լոյս» զաւեշտաթերթին մէջ Սամաթիայէն քաղուած Ա. Բասչեան ատորագրութեամբ հեռագիրը, կը հերքեմ բացարձակապէս, ատորագրութիւնս կեղծուած ըլլալուն համար։

902 մարտ 8/21 Ա. ԲԱՄՃԵԱՆ

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Կ. Պատրիարքը, անցեալ երկուշաբթի օր, Կայս. Պալատ երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցած է Ա. քարտուղար Վանմ. Թահսին պէյի հետ։

—Անտոն Ծ. վրդ. Մարարոսեան՝ Ս. Աստուածածին Աթոռանիստ եկեղեցւոյն մեծաւոր կարգուեր է։

—Առջի օր՝ Կ. Պոլսոյ պատրիարքարանի Հռոմայ նուիրակ Դոյնլեան գերապայծառ՝ Հռոմ մեկնեցաւ։

—Թոքատի եկեղեցականներէն Յովսէփ վրդ. Գալրպճեան որ քանի մը օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի, անցեալ չորեքշաբթի օր Եգիպտոս մեկնեցաւ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

«Մաղիկ», իր առջի օրուան թիւին մէջ, աւելի քաղաքավար չեչտով մը այս անգամ, կ'ըսէ թէ սիրով պիտի հաւատար իմ տուած վկայութեանս, եթէ սակայն Տ. Եղնիկ Ծ. վրդ.ի դէմ զրկուած բողոքագրին գլխաւոր սատրագրողը Բարձրանոյեաց վանքի այդ միաբնակ վանահայրը չըլլար։ Նախ անհրաժեշտ կէտը սրանկ է որ, ինչպէս կ'ըլլայ որ բողոքագիրը երեք տարի վերջը կը պատրաստուի, մինչեւ հիմա ինչ պատճառ ունէին լռելու, եթէ իրաւ է որ Եղնիկ Ծ. վրդ. այդ կարգի զեղծում մը գործեր է։ Եւ Եղնիկ վրդ. ինչպէս կրնայ այդ զեղծումը գործել իր մէկ այցելութեանը, երբ անիկա սա հանգամանքներուն մէջ տեղի կ'ունենայ.—

Ինչպէս բսի, ես այն առեն «Մալիւմաթ» լրագրի անորդնութեան կողմէ, պաշտօնով Անատոլուի կողմերը ճամբորդեցի, մինչեւ Տիարպէքիր, և Եղնիկ Ծ. վրդ.ի ընկերացայ։ Երբ Արզընի—Մատնի Առաջնորդարանը նստած էինք, լուր տուին թէ Բարձրանոյեաց վանքի վանահայրը բարի-գալուստի այցելութիւն պիտի տայ։ Վանահայրը(*) հնար բերած էր երկու ջորի, վանքին պահապանը և իր սպասաւորը։ Հետեւեալ օրը հրաւիրեց Եղնիկ վրդ.ը՝ իրեն հետ վանք այցելել, տեսնելու համար վանքին նորոգութեան կարօտ և նիւթական անանխանձելի վիճակը, ըստ այնմ Պատրիարքարան տեղեկացնելու՝ հարկ եղած միջոցները և կարգադրութիւնները ձեռք առնելու համար։ Այն առեն վանահայրը դիս ալ հրաւիրեց մէկտեղ երթալու, իւրերայութեան նոյն իսկ տեղւոյն քաղաք. ժողովին։ Ընդունեցայ, և հետեւեալ օր ընկերացայ իրենց մինչեւ Բարձրանոյեաց Ս. Ա. վանքը, որ խիստ բարձր լերան մը գագաթը շինուած հարիւր սենեակ ունեցող շէնք մըն է և սքանչելի ջուր մը և օդ մը ունի, ինչպէս նաեւ ընդարձակ պարտէզ մը՝ ամէն տեսակ պտուղներով լեցուն, յետոյ ընդարձակ հողեր, որոնք այն առեն վարձու տրուած էին։

Վանահայրը առանձ մը իւիր մամերդութիւն չէր կատարեր, և փակուած էր վանքին մօտ Արզընի գիւղին մէջ տուն մը, և շատ քիչ անգամ կ'այցելէր վանք։ Երբեմն հասանք, վանահայրը իր ճենճոտ չուրջառը ցուցնելով, «սա հագուստներէս զատ բան մը չունիմ» ըսաւ, մէր մնաց 200 ռսկիի գոյք։ Ասոնք մանրամասնեցի, ըստ թոյլատրութեանը նկատմամբ կրկնապէս հաւատք ընծայել տալու համար։ Իսկ թէ վանահայրին հիմա միայը ինկեր է առանկ զեղծում մը յերիւրելով բողոքելու՝ ատիկա վանահայրին ուղղամտութեան ըսեմ թէ ինչ, հարցուցէք։ Անշուշտ Պատրիարքարանը նկատողութեան պիտի առնէ ուրեմն թէ ո՞ր առիւնան առոյգ է այդ բողոքագիրը։

ԴԱՌՆԻԿ ԿԱՐՄՐՈՒԿԵԱՆ

8 մարտ, 902

(*) Պէտք է ըսեմ թէ վանահօր անունը չեմ յիշեր հիմա։

ԹԻՐԶԵԱՆ էֆ.— Եանլրչ հիւքմ իտիսօրսունուզ. օ «միտիւրիւն» մէքթէպտէն իսթիֆա էթմէսի՝ սիզին պիլտիրեինիզ կիպի հուզուրը չահսրյէսի նօգթասընտան իւէրի կէլմէմիշ տիր։ Մէրգում իչուն տէվէրան իտէն բիվահաթ եանլրչ տրը։ Բէնտինին միւսթագիմ վէ միւդթէյիր պիր զաթ օլառունա էմինիզ։ Մէքթէպ հէկէթի թագտիր էտէմէտի, լազըմ օլան մէսարիֆի վէրմէքտէն իմթինա էթմիւրէր։ Մանէն մատատթէն պիչարկեի լէքէլէմէկ չըգրչարար օտա իսթիֆա էթտի։

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

ԲԱՐԻՍ 20 մարտ.—Ֆրանսայի Բէթերսպուրգի սէֆիրի Մարքի տը Մոնթկէլը՝ Ֆրանսա բէսիա հիւքիւմէթի հաղրէթլէրինին Բուսիսա կիթմէսինի մուսկինին ճէվապտարէսինի Զար հաղրէթլէրինէ թէվտի իսթտիեինի վէ իմբերսթօր հաղրէթլէրինին՝ պունտան ուղտաք պէհանը մէհանունիյէթ էյլէտիեինի իչար իթմիշտիր։

ՐՕՄԱ.—Իթալիա գրալ վէ գրալիչասը հազարաթը՝ գարիպէն Պէրլինէ ազիմէթլէ, Ամմանիա իմբերսթօրը հաղրէթլէրինի վէ միւթէազզէսէն Բէթերսպուրգի զար հաղրէթլէրինի զիհարէթ իսէճէքլէր տիր։

ՄԱՏՐԻՏ.—Եէնի մալիյէ նազիրը Մ. Բօարիկանէզ՝ վէրկի թարհ իթմէքսիզին հիւքիւմէթին՝ թէհհիւտաթընը իճրա իսէպիլճէճինին պէհան իթմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.—1500 նէֆէր ասքէր՝ ճէնուպի Աֆրիգատա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իսէճէք տիր։

ԲԷԹԷՐԲՈՒՐԳ. — Նիմ բէսմի «Հանէս Զայթունկ» կազէթասը՝ բասասրրի բիւսումընն արթբրլաճադրնա տարիր չուհու պուլան բիվահէթլէրի թէքզիպ իսիեսր։

ԲԱՐԻՍ.—Մէճլիսը մէպուսան՝ պուկիւն սրզրը վէրէմի հագգընտա միւզաքէրաթ իճրա իթմիշ տիր։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՄԸ

Էսք. Ուսմ. միւն. ագչ. գաբ.	28—17
» » » էն եիւքսէք	28—16½
» » » էն աշաղը	28—17
Բուսմէլի չըմէնտ. ագչի գրնտ.	114—⅜
» » էն եիւքսէք	114—¾
» » էն աշաղը	114—½

ՊԱՆԳԱ ԱԳԱՓԻՕՆԼԱՐԸ

Բէմի ագափիոնը Օս. լիր.	
Միկարէթ Ա.	0—15
» Բ.	—66
Թրամվայ	5—82½
Ժուվանա	1—57
Օպիկասիոն Թրամվայ	483—
Ասիբանա	3—55
Գօրբօրասիոն	0,09,
Գոմմէրսիալ	0,09,3
Լօրիօտ	73—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	410—½
Թրանսվասալ	140—
Բրնթամ Թասվիլաթը	476—
Գրէսի Ֆոնսիէ Էմիրսիէն	267—
Անասալը չըմ ագափիոնը	10—37½

ԱԳԶԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրաը 100 ղ. տան	ղ. բր.
Պէյաղ մէճիտիյէ ֆարգը	108—
Մէճիտիյէ	97—
Ինկիլիզ լիրաը	110—07
Ֆրանսզ ալթունը	87—24
Բօլ	90—
Գրէմիզ ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէի	8—5

ԷՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՄԸ

Լոնտրա 20 մարտ

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրաը	93—43
Օսմ. էհամը գաբանար	25—75
» » Բ	27—75
« » Գ	51—50
Օսմանը Պանգաը	12—63
Մբարբ Տուչ. մութթահրաէ	107—75
Պուլկար իսթիդրարը	83—
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—32½
Թրանսվասալ	5—50
Շարթրէթ	3—43

Բարիզ 20 Մարտ

Ֆրնս էսհ. 3% ֆր.	100—52
Եէնի Օսմ. էհամը գաբանար	26—00
Բուսմէլի չըմէնտֆէրի	116—25
Օսմանը Բէմիսի էհամը	325—
» Պանգաը	566—
Գիւրի Լիանէ	1050—
Իթալիա էհամը	109—50
Բռիօրիթէ Թիւրք	—
Օսմանիյէ	461
Տուան Օթօման	516—25
Սբանիօլ	78—05
Թրանսվալ	139—50
Գամպիօ 3 այ վատէ	225—10
Էվիբսիէն իւնիֆիէ	109—50
Շարթրէթ	86—

ԳԱՄԲՕ

Լոնտրա	111—
Բարիզ 3 այ վատէլի	22—75¼
Ֆիօրէն Մանտա	21—71
Վիէննա չէքի (գուրան)	——

ՁԷՅԼԱՆ

ՀԱԶԸՐ ԷԼՊԻՍԷ ԻԶՈՒՆ ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԱՂԱԶԱ

ՁԱՐԻՖ, ՈՒՃՕՒԶ ՎԷ ՏԱԵԱՆԸՊԼԸ

Սուլթան Համամիտնա եէնի աչըլան մէյտանա նազը, Բինթո խանընան խարիճինատ, Ն. 2։

ՁԷՅԼԱՆ մաղազասընտա զարիֆ, տաեանըզլը, ալէա վէ հէր մէվսիմին մոտասրնա վէ հիւսնը թապիաթա մուգաֆրզ վէ հէր սինէ վէ վիճուտ ուչկուն երքէկ վէ գասրն վէ չօճուգ էլպիսէլերի մէվճուտ պուլունուր։

ՁԷՅԼԱՆ մաղազասընդան միւէսոիսի Ուռուբէն Մաղազան՝ պիր չօգ սէնէլիք թէճրիւպէլերինդէն, միւլթէրիլէրինն տախի խութիֆատ եիմէսինի արզու իտէրէք, հէր պիր լիպսա իչուն օլ սէրեճէ ուճուզ վէ գասպիլը իչթիրա ֆիթաթլար թագտիր եիմիշ տիր քի, եէրլի վէ էճնէպի հիշ պիր մաղազա քէնտիսի իլէ բէգապէթ էսէմէզ։

Միւհթէրէմ միւլթէրիլէր՝ պիր թէրիֆլէրիւլ մէզքիւր հաղըգաթը թաստիգ պուեուրաճագլար տրը։

Էմր պույրուլտուղը հալտէ, էօյլիւ իւզէրինէ զանեթ եագըլըգլը էլպիսէլեր տախի իտալ օլունուր։

ԲԱԶԱՐԼԸՂ ԵՕՂ ՏԸՐ։

ՆԻՄԻԷՐՕՍԸ 2 ԴՐՇ. ՏԸՐ

ԲԱԶԱՐ կիւնլերի տախի ԱԶԸՂ տրը։

ՄԻՆԱՍ Գ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ԵՒ

ՈՐԴԻ

19, Կ. Պոլիս, Մէհմէտ Բաշա Խան, 19.

Երկար ժամանակէ ի վեր իր յանձնակատարի հանգամանքով ծանօթ Մինաս էֆ. Քէչէճեան, ընկերակցութեամբ որդւոյն Յարութիւն էֆ., երեք տարիէ ի վեր բացած է նաեւ ԿԵՆԱՑ և ՀՐԴԵՀԻ ապահովագրութեան սենեակ մը ալ, ընարան ընտրելով ունեցած ընկերութեան օրէնքները ամենայն ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԵԱՄԲ և խիստ ՃՇԳՐԻՏՕՐԵՆ բացատրել։ Արդէն ապահովագրական ճիւղին մէջ ըրած յառաջդիմութիւնին գրաւական մըն է մարդկային բարձր համարման։

Հարկ չկայ այլ եւս տատամսիլ ապահովագրիչի մը ընտրութեան համար։

Դիմեցէ՛ք ամենայն վստահութեամբ ՔԷՉԷՃԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ՝

ուր պատրաստ կայ միշտ ապահովագրական այն պատուաւոր պայմանեան որ իր հեղինակած գրքոյկին մէջ հանրածանօթ է։

Ա՛ԽԹԱՆԹՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻԶՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

1828 Վէ 1829ՏԱ. ԹԷԼԷՍԻՍ ԻՏԻԼՄԻԾ

Բարիստէ Բլաս Վանտուտնա, 9 նօմէրօրու տարէի խուտուսի։

ՀԱՐԻՒՐ ՇԻՐԳԷՐԻՆ

Սէրմաեէ վէ իսթիեաթ 107,000,000 ֆր.
Սէնէնին մագպուզաթը 21,000,000 »
Էօտէնէն գիեան 252,000.000 »
Սիկուրթալը խանէէրին գրտմէթի 19,000,000 »

1828 L'UNION DE PARIS

ԷՕՄՐ ՇԻՐԳԷՐԻՆ

Սէրմաեէ վէ իսթիեաթ 153,000,000 ֆր.
1900 մագպուզաթը 17,000,020 »
Էօտէնէն գիեան 120,000,000 »
Սիկուրթալը էօմիր 260,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐԳԷՐԻՆ զանէթ միւսաիտ չէրաիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գասրտիր

ԷՕՄԻՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի միւսթէլիի սուրէթաէ վէ իստուսուի էհվէն։

Ֆիեսաթլա էօմիւր սիկուրթա իտէր։

ՇԻՐԳԷՐԻՆ ՊԱՆԴԱՍԸ «Պանդ Օթթօման» օլուպ, Սթանպոլ Ալմանոր տախի Կալաթատա «Պանդ Օթթօման» գարշըսընտա տրը։

ԲԱԶԻՆԶ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՃԱՌՄԻՍԻ

1900

ԱՄԵՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵԾՈՒՐ ՏԻՊԻՆ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՍԱՏԷ, ՄԷԹԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՖԻՏ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

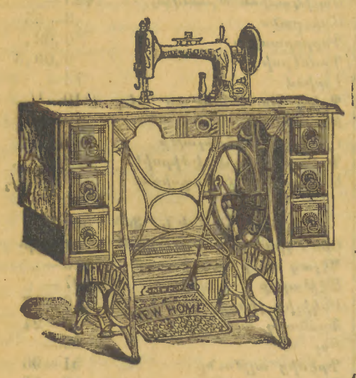

Մէզքիւր Սէրկիի Ուռումիխինատ միւքէֆթարը, HORS CONCOUR ըլգաէսիպ գազանմըշ տրը։

Էն ուֆագ թէֆերրուատրնա գատար էմսրնտա թէվէֆֆիւգ իտէր։

Թիւրքիա իչին եէկեանէ ագենթասը ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրմասը Սթանպօլատա, Պանճէ Գալաթասրնտա, Համիտիյէ ճատէսի, Ն° 7 Թրամուայ խաթը իւզէրինէ։ ՇԻՒՊԻԼԷՐ՝ Իզմիթէ, Սիլիվրիատէ, Աֆիոն Գարահիսարտա վէ սաիրէ։

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը ոյժեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձը որ կորսնցուցած է մամնոյն ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կորտին, ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգը շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտ Պիլեօն՝ O վ.O Լէսիթին Պիլեօն անուամբ դեղ մը հրնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը-ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ դեղձումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ O վ.O Լէսիթին Պիլեօն O vc-lécithine Billon անունն։ O վ.O լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է շաքարախտին, ընդունուած էր Ֆրանսայի բժշկական Ակադէմիին և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ

Դարթեան գործակալութեան 38րդ, հրատարակութիւնը։

ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ

Շինիչ մանրավէպեր և քարոյագիտական դասեր։

Գին 6 ղրշ.

Տ՚ ԿԱԼԻՆՕՍ

ԿԻԶԼԻ ԽԱՍԹԱԼԷԳԼԱՐ ԹԱՊԻՊԸ

ԽՈՒՍՈՒՍԻՍԻ

Կալաթատա Սանտարգճըլար մատաէսինէ 97 նիւմէրօրու թէտավիխանէսինէ խասթալարը գասրտը վէ թէտավի իտէր։ Պէկ սօղուզլուզունուն էն չէսիտ վէ էն միւզմին հալինէ վէ օնատան տօլաեը զուհուր իտէն պիր չօգ իտարար եօլու իլէթլէրինի միւրթէէիր պուլունան տօքթէօր ԿԱԼԻՆՕՍ՝ էն եէնի վէ ալէա ուսուլ իլէ, հիշ ադրը հիսս իթմտրմէքսիզին, ադ միւտտէթ զարիֆնատա թէտավի իտէր։ Թէրէտիւտ իտէնէրտէն՝ իւճրէթի խասթալըգզարերընը չիֆսաբնատան սօնրա տրընապիւիր։

ՈՒԷՍԴԸՐՆ

TORONTO WESTERN LONDON 1851

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍՑԱԼԻ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ

1851ՏԷ ԹԷԼԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թագմին օլունան զիյանլարընն մէհմուի	ֆնկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Գեամիլէն թէէմիյէ օլունմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Իսթանպոլ, Պահճէ Գարու, Անանիատի խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իչկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տրը

ԻՄԹԱՒ.— Շէհրիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսըզ վէ Ամսան գումբանիալարընն սէրմայէսի հասլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ուէսթրընքի 125 % տիր։ Իչթէ պու հազիգաթ Ուէսթրընն բրագիպերինէ թէգիվվիւգ իթիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տրը։

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ՃԱՇ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին Ի ՊԱՐԻԶ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաեւ թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ապնուութեան մասին եւրոպական ճանաչմամբ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց ամանութիւնը։ Փափաքողներուն քաջալերելու համար կը զրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընող ուղղութիւնը գիտնալ կ. Պոլսոյ մէջ Օրտաքեաք և Կ. Լուսիճեան Որդիք վաճառատուները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի սարեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻԶ.—ՊՊ. Լաքաբիւռ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շաթօպէտտ։
ՊՈՍՊՈՒՇ.— ՊՊ. Ապքար և Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Գալֆեան.
ԳԱՀԻՐԷ.— Պ. Հ. Ռազանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ.— Պ. Պ. Կ. Լուսիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.— Պ. Կիւռան Արտիթի.
ՍԵՐԱՍՏԻԱ.— Պ. Պ. Վ. Ս. Մեծաուբեան։
ԻԶՄԻՐ.— Պ. Յակոբ Մոմճեան։
ՌՈՍՏՈՍԹՕ.— Պ. Յակոբ Բասմաճի։
ՋՈՒՄԻՌՆԻԱ.— Պ. Հայրիրի Վառնինկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ.— Պ. Տիրո Ֆէրնանտէզ.
ԻՍԿԻԿԻՊ.— Պ. Մ. Քէսիրեանց.
ՊԷՅՐՈՒԹ.— Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ.— Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք։
ՏՐԱՊԻԶՈՆ.— Պ. Արիս Կ. Լուսիճեան.

24—19

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԼԻԹՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899ատ մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթաա պէտէլի ֆրգ.	19,534,276
» » կանկըն » » »	460,267,203
» » » » բրիմի »	1,433,965

Էօմիւր Էնճիւնէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրաիթ իլէ սիկուրթա ագտա իտէր։

Ե-Ն-Կ-Ո- Է-Ր-Ը հէր նէվի պիկա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ագտա իտէր։

Ն-Է-Ա-Մ Է-Ղ-Ա-Ր-Ը- Է-Ր-Ը մաղ, էվրաղը նագտիյէ վէ վաքօր սիկուրթաարը դագտալ իտէր։

Հիսսէսատանա՝ 1896ատ 18½ %, 1897ատ 18 %, 1898ատ 18 %, 1899ատ 16 % թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլերի (Տէրսաատէթատ Գրիւէթ Լրօնէ, Լօնտրատատա Անկլօ Աւսթրիան Պանգ, Սօֆեատատա Պանգ Նատիոնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւսատիր վէ միւթէպէր քէֆալէթլի ատճէնթլէր արանըլըյոր

Թիւրքիա իչիւն ումումի միւֆէթթիշ՝ Ա. ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրքէզպանի սօգագ, Ճէտիտխան

Թիւրքիա իչիւն ումումի միւֆէթթիշ.— Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

WAXINE GEDEPONEERD

ՄԻԻՀԹԷՐԻՄ ՄԻՒՇԹԷՐԻԼԷՐԻՄԻԶԷ

ԿԻՒԶԷԼ ՊԻՐ ՀԷՏԻՅԵԷ

ՎԱՔՍԻՆ նամ սուրզ եանան իսաբէ գանտիլի հէր եկրսէ սաթըլմագտա տրը։

Հէր գուշուեա պիր քէրբէ ալամէթը ֆարիգամըզը թանըմագ իչուն, տըգզգաթ իսինիզ-

Սթանպոլ մուհթէրէմ միւլթէրիլէրիմիզէ թավսիյէ իթմէքտան օլտուղումուզ պու իտարէ գանտիլէրի՝ Ամսթերտամտա վագը Մ. Վէրգօրտա վէ Զօնրն ֆապրիգալարընտան կէթիրիլմէքտէ տիր։ Խալիս պալմամուեանան մասմուլ օլտուգլարը կիպի, 6, 8 վէ 10 սաաթ միւէմատրիէէն եանմագտա տրը։

Պու գանտիլին ֆիթիլէրի՝ էն եիքսէկ սէրէճէի հարարէթէ մուգավէմէթ իչէր վէ եաղլարը պոզուլմագլար։

Հէտսէ պունլարը եագմագ իչուն, սուեատա լիզուտ եօգ տրը։ Պու՝ էն պէօեիք մուհասէնէթտան տրը. չիւնքի, սու՝ թէմիզլիէէ մանի տիր։ Պիտաէն ալէյ, պու ֆիթիլէրի սուրզ պիր թապագ իչէկ գօյմագ քեսքի տիր։ Սագլընմա, պրէթիա կրճէ բարլաք պիր զրեա վէրրը վէ ասլա գօգուսնէրը իթմէկ։ Ծուալա օլարագ 24 գուշու եագարզալարընը, կէմիրճէքլէրը գուշուլար տէրուսինատ պուլունան վէ ուսուլը իսթիմալիէ տարը օլան սարը քեսաղալարընա իսպագթ իտէյէրէք կիսմուզ գաբլամալը վէ սալատ թէյտուրէ վէ արզուլը թաշլը պիր էրքէկ գրավաթ իյնէար վէ եախատ գասրն իյնէար իչուն իսպագ իսուլէնէք տիր։

Պիթիմէմէտալիքը Սամանիկէ իչուն, մէզքիւր ֆապրիգասրն չիւպէսը՝ Բասքանատօրալը գումբանեսաբ՝ Դումբրանընան Սթանպոլատա Սուլթան Համամընատա, Համօրալը խանընդն իւսթ գաթընատա 29 վէ 31 նիւմէրօրու օտաալարա նազլ իթմէլ տիր։ 4—26

Գ. ԷՄԻՆԱՆ ՎԷ ՇԻՐԷԲԵԱՍԸ

ՊԷՕՅԻՒՔ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷՒՕՋԻԹՍՍԸ

Սթանպօլատա Սուլթան Համամընատա Թօքալեան խանընատա Ն՝ 24

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընատա էն էպի վէ էն զիեատէ էմնիյէթի վէ չէօրէթի օլան Թօքալեան խանընատաքի էլպիսէ մաղազասընդն էպի նամ վէ չէօրէթի վէ իւսլան վէ մէքանը ասալա թէպտիլ օլունմասը օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տանա ինգիլիզ վէ ինթիզամը իսարէթի իսթիքբալ իլէ միւֆթէխիր տիր։

Թօքալեան խանընատաքի մաղազա միւսատիրէմէրինատն պագրլարընդն օճիվարտա մուխթէլիֆ իսրմէր իլն միւեատատնն աչսը՝ սուուգլարը ելէ պիսէ մաղազալարընդն՝ Թօքալեան խանընատաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ասլա վէ գասան իչթիրաք վէ միւնասիպէթ վէ իրթիսալարը օլտատընդան, միւհիմէրէմ միւլթէրիլէրիմիզին իլդիգալ օլունմասարագ Թօքալեան խասնընատաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իրթիմէլերի թավսիյէ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

)(141)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԵՐԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԼԽՈ ՏՈՀՄԱՋԻՆ ԿԵՆԱՆԴԷ

ՍԵՐՈՐԴ ՄԵԱՍ

Ա.

Հայր ու աղջիկ կարծես տանեակ տարիներով բաժնուած էին իրարմէ, այնչափ խոր տպաւորութիւն ըրած էր այս մէկ երկու ամսուան ղրկանքը երկուքին ալ վրայ։

Յուզումի առաջին տպաւորութենէն ետք, Գրիգորեանց կլած գլուխը բարձրացուց և ուշադրութեամբ դիտեց Ալիսի հրեշտակային դէմքը։ Աւելի դիրցած, առոյգցած տեսաւ զայն ու մշատխուր դէմքը վայրկենական ճաճապայթումով մը ողողուեցաւ։

— Ի՞նչ բարեբախտութիւն, Ալի՛ս, բսաւ, աս ո՞րչափ նպաստաւոր է առողջութեանդ՝ օդափոխութիւնը։

— Օդափոխութիւնը չէ՛, հայր, պատասխանեց մանկամարդ գեղուհին, Պոլիսը ըսէք, ան ի՞նչ դրախտանման քաղաք է. գալ տարի ինչ որ ըլլայ, մէկտեղ պիտի երթանք, այնպէս չէ՞։

Խոր հառաչ մը քաշեց վաճառականը. վայրկենապէս աչացը առէն պատկերացաւ Պոլիսը, իր ամբողջ գեղեցկութեամբ ու ակնապարար հրապոյրներով։ Ցիշեց, իրենց՝ կէտիկ Փաշայի խաղաղիկ բնակարանը, Վասիլոր գեղեցկութիւնը, դպրոցը որ ներոպական եղերքներու ամենէն սիրուն ու բանաստեղծական տեղերն վրայ կառուցուած էր. երիտասարդական անոգ օրերը, եղբայրներն ու ամենէն վերջ, ընտանիքին բաժնուելուն տխուր պարագան։

Ա՛խ՝ հօրը լուութիւնը տեսնելով.

— Դարձեալ պիտի մերժե՞ս, հա՛յր, հարցուց։

— Զէ՛ աղջիկս, ինչո՞ւ մերժեմ, դեռ տարի մը ժամանակ ունինք մեր առջեւ պտարտաուելու։

— Ամ հայր, ո՞րչափ զոհ պիտի ըլլայիր, եթէ մէկտեղ եկած ըլլայիր. պիտի փոխէր քեզ Պոլսոյ ողը. զուարթութիւն, կեանք պիտի տանայիր հոն։

— Դիտեմ որ այնպէս է, բայց, ա՛խ...։

Ալիս բան չէր գտներ բացատրելու քաղցրութիւնը Պոլսական կեանքին որմէ այնչափ յափշտակուած էր։

Ճամբուն ամբողջ տեւողութեամբը, մինչեւ իրենց բնակարանը, տասը անգամ ուրիշ նիւթերու անցաւ Գրիգորեանց և ամէն անգամին ալ Պոլսոյ վերայ դարձուց Ալիս խօսքը, շարունակ դրուատիք հիւսելով անոր, ու չմոցած տղու ձեւերով թախանձելով հայրը, որ գալ տարի անպատճառ Պոլիս երթան և գտնէ ամրան եղանակը հոն անցնեն։

Ֆիզիկականէն աւելի բարոյապէս ալ փոխուած կը գտնէր դրամատէրն աղջիկը. աւելի խօսուն, աւելի համարձակ, աւելի շէնշող հոգի մը կը նշմարէր անոր վրայ և կրկնակի զոհ էր այս առթիւ։ Մանչէսթրէրէ դուրս չելած, տան փոքրիկ աղջիկն էր դեռ Ալիս. հայրը տղայ կը նկատէր զայն և մեծ խոսքեր չէր սպասեր իր սիրուն աղջիկէն, զոր շատ անգամ քովը նստեցուցած դէնդէկ աղջիկ-ածականով կը գոչէր։ Իսկ հիմա՝ այս կարճ ճամբորդութեան մէջ, կատարեալ տանտիկնի մը հանգամանքն առած էր մանկամարդ աղջիկն ու կարուկ դատաստաններով, անձնական դիտողութիւններով, ու խելացաւ դատողութիւններով կը հանմէր պատմութիւնները անբացատրելի հրճուանք ազդելով հօրը։

Պիտի խենթենար Գրիգորեանց Ալիսի այս անակնկալ փոփոխութեան հանդէպ, այս տանտիրուհին, այս սալոնի կինը իր փոքրիկ աղջիկն էր որ շարունակ կը ճռուողէր։

Բարի հայրը մէկ երկու ամսուան կարօտը առնելու դիտաւորով առիթներ կ'ստեղծէր խօսեցնելու Ալիսն որ Մարիներանէրէն սկսեալ, կարգաւ նկարագրութիւնը կ'ընէր Պոլսոյ մէջ ծանօթացած ընտանիքներուն, գրիչէ համակրական լեզու գործածելով ամէնուն ալ համար։

Մանչէսթր հասնելէն մէկ քանի օր վերջ, եկան նաեւ ճամբու ընկերներն Ալիսի, որ բաւական գեղեցիներ ըրած էր Պոլիսէ, զորս մէկիկ մէկիկ կը ներկայացնէր հօրը, իրարանցիրին պատմութիւնը ընելով և մէկէն միւսին անցնելով։

Վերջապէս կարգը նկարներուն եկաւ, Ալիս թերեւս յուզումով մը ներկայեց զանոնք հօրը որ հրապանդ մը նաց անոնց առջեւ։

— Ամենէն աւելի ասոնք արժեցին, Ալի՛ս, ըսաւ, շնորհակալ եմ, ասկէ մեծ անակնկալ մը չէիր կրնար ընծայել հօրդդ։ հիմա ծնողավարիս մէջ կը կարծեմ զիս. ո՜հ, այս ճանապարհորդները կը շարունակեն դեռ իրենց արշաւը, նահապետական հապճեպով ու ինքնատիպ սպասներով։

— Այո՛, հա՛յր, բնականին յար և նմանն է, ինչ որ կը տեսնէք նկարին մէջ։

Գրիգորեանց քառորդի մը չափ դիտէլէ ետք մուալլիֆին ներկայացնող նկարը, աչքերը կասեցին վրայ յանուց՝ նկարիչին ստորագրութիւնը կարդալու մտադրութեամբ։

Ալիս՝ հայրը կանխելով.

— Նկարիչը փափուկ երիտասարդ մըն էր, Վահէ անուամբ, ըսաւ, ու ինչպէս կը տեսնէ՛ք, շատ յաջող է արուեստին մէջ։

— Այո՛, պատասխանեց միլիոնատէրը, երկրորդ նկարը ձեռք առնելով մանրեռաբար։

Ալիս կ'սպասէր որ հայրը հետաքրքրքրուէր Վահէով, բայց անիկայ իր երիտասարդութեան սիրելի յիշատակները յիշեցնող նկարներէն յափշտակուած՝ անքթիթ աչքով զանոնք կը դիտէր։

— Այս նկարիչը, յարեց Ալիս, մեծ ծառայութիւն ըրաւ ինձ Պոլսոյ մէջ, անոր ընկերակցութեամբ պատեցայ ամենէն չանեկան վայրերն ու լիակատար տեղեկութիւն ստացայ շատ մը թանկագին հնութիւններու և գեղեցիկ գործերու տեսնելու համար։

Ալիս բան չէր գտներ բացատրելու քաղցրութիւնը Պոլսական կեանքին որմէ այնչափ յափշտակուած էր։

Ճամբուն ամբողջ տեւողութեամբը, մինչեւ իրենց բնակարանը, տասը անգամ ուրիշ նիւթերու անցաւ Գրիգորեանց և ամէն անգամին ալ Պոլսոյ վերայ դարձուց Ալիս խօսքը, շարունակ դրուատիք հիւսելով անոր, ու չմոցած տղու ձեւերով թախանձելով հայրը, որ գալ տարի անպատճառ Պոլիս երթան և գտնէ ամրան եղանակը հոն անցնեն։

Ֆիզիկականէն աւելի բարոյապէս ալ փոխուած կը գտնէր դրամատէրն աղջիկը. աւելի խօսուն, աւելի համարձակ, աւելի շէնշող հոգի մը կը նշմարէր անոր վրայ և կրկնակի զոհ էր այս առթիւ։ Մանչէսթրէրէ դուրս չելած, տան փոքրիկ աղջիկն էր դեռ Ալիս. հայրը տղայ կը նկատէր զայն և մեծ խոսքեր չէր սպասեր իր սիրուն աղջիկէն, զոր շատ անգամ քովը նստեցուցած դէնդէկ աղջիկ-ածականով կը գոչէր։ Իսկ հիմա՝ այս կարճ ճամբորդութեան մէջ, կատարեալ տանտիկնի մը հանգամանքն առած էր մանկամարդ աղջիկն ու կարուկ դատաստաններով, անձնական դիտողութիւններով, ու խելացաւ դատողութիւններով կը հանմէր պատմութիւնները անբացատրելի հրճուանք ազդելով հօրը։

Պիտի խենթենար Գրիգորեանց Ալիսի այս անակնկալ փոփոխութեան հանդէպ, այս տանտիրուհին, այս սալոնի կինը իր փոքրիկ աղջիկն էր որ շարունակ կը ճռուողէր։

Բարի հայրը մէկ երկու ամսուան կարօտը առնելու դիտաւորով առիթներ կ'ստեղծէր խօսեցնելու Ալիսն որ Մարիներանէրէն սկսեալ, կարգաւ նկարագրութիւնը կ'ընէր Պոլսոյ մէջ ծանօթացած ընտանիքներուն, գրիչէ համակրական լեզու գործածելով ամէնուն ալ համար։

Մանչէսթր հասնելէն մէկ քանի օր վերջ, եկան նաեւ ճամբու ընկերներն Ալիսի, որ բաւական գեղեցիներ ըրած էր Պոլիսէ, զորս մէկիկ մէկիկ կը ներկայացնէր հօրը, իրարանցիրին պատմութիւնը ընելով և մէկէն միւսին անցնելով։

Վերջապէս կարգը նկարներուն եկաւ, Ալիս թերեւս յուզումով մը ներկայեց զանոնք հօրը որ հրապանդ մը նաց անոնց առջեւ։

— Ամենէն աւելի ասոնք արժեցին, Ալի՛ս, ըսաւ, շնորհակալ եմ, ասկէ մեծ անակնկալ մը չէիր կրնար ընծայել հօրդդ։ հիմա ծնողավարիս մէջ կը կարծեմ զիս. ո՜հ, այս ճանապարհորդները կը շարունակեն դեռ իրենց արշաւը, նահապետական հապճեպով ու ինքնատիպ սպասներով։

— Այո՛, հա՛յր, բնականին յար և նմանն է, ինչ որ կը տեսնէք նկարին մէջ։

Գրիգորեանց քառորդի մը չափ դիտելէ ետք մուալլիֆին ներկայացնող նկարը, աչքերը կասեցին վրայ յանուց՝ նկարիչին ստորագրութիւնը կարդալու մտադրութեամբ։

Ալիս՝ հայրը կանխելով.

— Նկարիչը փափուկ երիտասարդ մըն էր, Վահէ անուամբ, ըսաւ, ու ինչպէս կը տեսնէ՛ք, շատ յաջող է արուեստին մէջ։

— Այո՛, պատասխանեց միլիոնատէրը, երկրորդ նկարը ձեռք առնելով մանրեռաբար։

Ալիս կ'սպասէր որ հայրը հետաքրքրքրուէր Վահէով, բայց անիկայ իր երիտասարդութեան սիրելի յիշատակները յիշեցնող նկարներէն յափշտակուած՝ անքթիթ աչքով զանոնք կը դիտէր։

— Այս նկարիչը, յարեց Ալիս, մեծ ծառայութիւն ըրաւ ինձ Պոլսոյ մէջ, անոր ընկերակցութեամբ պատեցայ ամենէն չանեկան վայրերն ու լիակատար տեղեկութիւն ստացայ շատ մը թանկագին հնութիւններու և գեղեցիկ գործերու տեսնելու համար։

Գրիգորեանց կը շարունակէր իր անվերջ զննութիւններն ու հիացումները՝ նկարին վրայ, վայրկեանի մը համար անտեսելով Ալիսն ալ, Վահէն ալ, Մանչէսթրն ալ, աշխարհքն ալ։ Այս պահուս բոլորովին վերցուած էր նիւթէն և հոգիով միայն կ'ապրէր իր սիրական յիշատակներուն մէջ։

Բայց Ալիս չէր կրնար անտարբեր կենալ Վահէի նկատմամբ, հիմա էր ամենէն յարմար առիթը, դան հոը ներ կայացնելու. բայց չէր կրնար հասկընալ ինչո՞ւ հայրը բնաւ կարեւորութիւն չէր ընծայեր, ո՛չ իրեն, ո՛չ ալ իր ներկայացուցած մեծ արուեստագէտին։ Առաջին անգամ, կը պատահէր որ ինքը բան մը խօսէր և հայրը կարեւորութեան չանէր. ասոր համար վիրաւորած կ'զգար մեծանձնութիւնն ու քիչ մնաց պիտի յուզուէր։

Գրիգորեանց կը շարունակէր իր անվերջ զննութիւններն ու հիացումները՝ նկարին վրայ, վայրկեանի մը համար անտեսելով Ալիսն ալ, Վահէն ալ, Մանչէսթրն ալ, աշխարհքն ալ։ Այս պահուս բոլորովին վերցուած էր նիւթէն և հոգիով միայն կ'ապրէր իր սիրական յիշատակներուն մէջ։

Բայց Ալիս չէր կրնար անտարբեր կենալ Վահէի նկատմամբ, հիմա էր ամենէն յարմար առիթը, դան հոը ներ կայացնելու. բայց չէր կրնար հասկընալ ինչո՞ւ հայրը բնաւ կարեւորութիւն չէր ընծայեր, ո՛չ իրեն, ո՛չ ալ իր ներկայացուցած մեծ արուեստագէտին։ Առաջին անգամ, կը պատահէր որ ինքը բան մը խօսէր և հայրը կարեւորութեան չանէր. ասոր համար վիրաւորած կ'զգար մեծանձնութիւնն ու քիչ մնաց պիտի յուզուէր։

(Շարունակ.)